

**VRTNARSKA ŠOLA CELJE
CELJE**

**MOŽNOSTI RAZVOJA HORTIKULTURE NA OBMOČJU
SAVINJSKE REGIJE**

RAZISKOVALNA NALOGA

**DIE MÖGLICHKEIT DER HORTIKULTURENTWICKLUNG
IN DER SAVINJA REGION**

FORSCHUNGSAUFGABE

**Jerneja MASTNAK
Karmen STROPNIK
Metka TOMPLAK**

5. LETNIK

**MENTORICI:
Mojca SODIN, univ.dipl.ing.
Barbara PAJK, univ.dipl.ing.**

Celje, 2006

POVZETEK NALOGE

Cilj raziskovalne naloge je bil ugotoviti možnosti razvoja hortikulture na območju Savinjske regije. Odgovore smo dobile s pomočjo anketiranja dijakov višjih letnikov naše šole, študentov Višje strokovne šole, profesorjev in drugih strokovnjakov s tega področja.

V prvem delu smo podrobneje teoretično opisale področja hortikulture in primere dobre prakse. V drugem delu smo predstavila rezultate ankete in ugotovitve.

Ugotovile smo, da je hortikultura področje v slovenskem kmetijstvu, ki ima največjo možnost nadaljnega razvoja. Razvoj hortikulture omogoča sodelovanje, povezovanje in izobraževanje strokovnjakov, ki prenašajo svoje znanje na širšo družbeno okolico in vplivajo na odnos posameznikov na urejeno okolje, kulturno in zgodovinsko dediščino, kulturo bivanja, turizem...

ZUSAMMENFASSUNG

Die Hauptsache unserer Forschungsaufgabe war heraus zu finden die Möglichkeit der Hortikulturentwicklung in der Savinja Region.

Die Antworten haben wir mit der Hilfe der Umfrage bekommen. Dabei haben die Studenten des zweiten Jahrgangs der Hochschule, die Professoren und auch die Fachleute mitgearbeitet.

Im ersten Teil haben wir ins Detail die Gebiete der Hortikultur theoretisch beschrieben und mit den Exemplaren der guten Praxis dargestellt.

Im zweiten Teil haben wir die Resultate der Umfrage und unsere Entdeckungen gezeigt.

Wir haben herausgefunden ,dass das Hortikulturgebiet in der slowenischen Landschaft viel Potential für Weiterentwicklung hat. Die Hortikulturentwicklung bietet uns die Möglichkeit der Zusammenarbeit, Verbindung und Ausbildung der Fachleute. Damit haben wir die Möglichkeit unsere Kenntnisse auf eine höhere Ebene zu bringen und höheren Einfluss auf die gesellschaftliche Umgebung auszuüben. Außerdem ist diese Hortikultur wichtig für die Geschicht- und Kulturerbe, die Wohnenskultur und insbesondere für den Tourismus.

KAZALO VSEBINE

	str.
1	UVOD 1
1.1	<u>Povod za raziskavo</u> 1
1.2	<u>Namen raziskave</u> 2
1.3	<u>Delovna hipoteza</u> 2
2	PREGLED OBJAV 3
2.1	<u>Kaj je hortikultura</u> 3
2.2	<u>Področja hortikulture</u> 3
2.2.1	<u>Kultura vzgoje in uporabe cvetja</u> 3
2.2.2	<u>Vinogradništvo</u> 4
2.2.3	<u>Krajinska arhitektura</u> 5
2.2.4	<u>Vrtnarstvo</u> 5
2.2.5	<u>Vzgoja in oskrba rastlin</u> 7
2.2.6	<u>Prodaja in trženje rastlin</u> 7
2.2.7	<u>Pomologija</u> 7
2.2.8	<u>Drevesničarstvo</u> 7
2.2.9	<u>Cvetličarstvo</u> 8
2.2.10	<u>Sadjarstvo</u> 9
2.2.11	<u>Terapevtska hortikultura</u> 9
2.2.12	<u>Vrtičkarstvo</u> 9
2.2.13	<u>Grajski vrtovi in parki</u> 10
2.2.14	<u>Drevoredi</u> 10
2.2.15	<u>Rastline v mestu</u> 11
2.2.16	<u>Kulturna dediščina</u> 11
2.2.17	<u>Turizem</u> 12
2.3	<u>Primeri dobre prakse</u> 12
2.3.1	<u>Šenek Polzela</u> 12
2.3.2	<u>Dvorec Trebnik, Slovenske Konjice</u> 13
2.3.3	<u>Zdraviliški park Dobrna</u> 14
3	METODE DELA 15
3.1	<u>Material</u> 15
3.2	<u>METODE DELA</u> 15
3.2.1	<u>Čas in kraj anketiranja</u> 15
3.3	<u>Obdelava podatkov</u> 15
3.3.1	<u>Statistična analiza</u> 15
4	REZULTATI OPAZOVANJ IN MERITEV 17
4.1	<u>REZULTATI ANKETE</u> 17
4.1.1	<u>Kraj bivanja</u> 17
4.1.2	<u>Kraj zaposlitve</u> 17
4.1.3	<u>Poklic</u> 18
4.1.4	<u>Izobrazba</u> 19
4.1.5	<u>Uvrstitev področij v hortikulturo</u> 19
4.1.6	<u>Stanje hortikulture in možnosti njenega nadaljnega razvoja na področjih proizvodnje rastlin, prodaje, trženja, oskrbe rastlin, načrtovanja in planiranja v hortikulturi, izobraževanja ter vrtičkarstva</u> 20
4.1.7	<u>Spremembe na področju hortikulture po vstopu v EU</u> 25
4.1.8	<u>Razlaga pojma kultura bivanja</u> 26
4.1.9	<u>Vpliv področij v hortikulturi na kulturo bivanja in problematika stanja v kulturi bivanja</u> 26

<u>4.1.10</u>	<u>Povezanost hortikulturnih področij s turizmom</u>	30
<u>4.1.11</u>	<u>Primeri dobre in slabe prakse v hortikulturi</u>	34
<u>4.1.12</u>	<u>Primeri dobre in slabe prakse v hortikulturi v Savinjski regiji</u>	34
<u>4.1.13</u>	<u>Predlogi sprememb</u>	35
<u>4.1.14</u>	<u>Razlaga pojma pop kultura in terapevtska hortikultura</u>	35
<u>4.1.15</u>	<u>Predlogi in mnenja</u>	36
<u>5</u>	<u>RAZPRAVA IN SKLEPI</u>	37
<u>5.1</u>	<u>RAZPRAVA</u>	37
<u>5.1.1</u>	<u>Ovrednotenje hipotez</u>	37
<u>5.2</u>	<u>SKLEPI</u>	38
<u>6</u>	<u>VIRI</u>	39

KAZALO SLIK

	str.
Slika 1: Vrtnarska pridelava, osnovna površina po statističnih regijah	6
Slika 2: Graščina in park Šenek	13
Slika 3: Grajski park dvorca Trebnik	13
Slika 4: Zeliščni vrt dvorca Trebnik	14
Slika 5: Kraji bivanja anketirancev	17
Slika 6: Kraji zaposlitve anketirancev	18
Slika 7: Poklici anketirancev	18
Slika 8: Izobrazba anketirancev	19
Slika 9: Področja, ki po mnenju anketirancev spadajo v hortikulturo	20
Slika 10: Mnenja anketirancev o možnosti nadaljnjega razvoja na področju proizvodnje rastlin	21
Slika 11: Mnenje anketirancev o možnostih prodaje in trženja v hortikulturi	22
Slika 12: Mnenje anketirancev o oskrbi rastlin	23
Slika 13: Mnenje anketirancev o področju načrtovanja in planiranja	23
Slika 14: Stanje na področju izobraževanja v hortikulturi	24
Slika 15: Stanje na področju vrtičkarstva	25
Slika 16: Spremembe na področju hortikulture po vstopu v EU	25
Slika 17: Vpliv področja prodaje, trženje na kulturo bivanja	27
Slika 18: Vpliv področja oskrbe rastlin na kulturo bivanja	28
Slika 19: Vpliv načrtovanja in planiranja na kulturo bivanja	28
Slika 20: Vpliv izobraževanja na kulturo bivanja	29
Slika 21: Kako vrtičkarstvo vpliva na kulturo bivanja	30
Slika 22: Povezanost področja proizvodnje rastlin s turizmom	31
Slika 23: Vpliv prodaje, trženja v hortikulturi na turizem	31

Slika 24	Vpliv področja oskrbe rastlin na turizem	32
Slika 25	Vpliv načrtovanja, planiranja na turizem	32
Slika 26	Vpliv izobraževanja v hortikulturi na turizem	33
Slika 27	Vpliv vrtičkarstva na turizem	34

KAZALO PRILOG

Priloga 1: Anketa	str.
-------------------	------

OKRAJŠAVE IN SIMBOLI

Es	Evropska skupnost
EU	European Union (Evropska unija)
org.	organska
oz.	oziroma
RS	Republika Slovenija
str.	stran
št.	številka
t.i.	tako imenovana
tj.	to je
UL RS	Uradni list Republike Slovenije
ZKme	Zakon o kmetijstvu

1 UVOD

1.1 POVOD ZA RAZISKAVO

Hortikultura je področje, ki ima po vseh kazalcih vstopa v EU v slovenskem kmetijstvu največjo možnost nadaljnega razvoja, kar posebno pomeni nova delovna mesta, predvsem pa podeželje in razvoj le-tega (Štampar F., 2004).

Za trenutno stanje na tem področju je značilno:

- stalno razvijanje in spreminjanje tehnoloških postopkov,
- premalo sodelovanja strokovnjakov s področja hortikulture med seboj, enako velja tudi za učitelje in dijake,
- kljub možnostim zaposlitve in razvoja stroke se malo dijakov odloča za poklic s področja hortikulture,
- poklici s področja hortikulture so premalo cenjeni,
- v programu srednjega poklicnega izobraževanja prihaja do programske prenove poklicev s področja hortikulture.

Slovenija je od 1.5. 2004 članica držav Evropske unije (EU). Države članice EU imajo skupno kmetijsko politiko (SKP), ki temelji na povečanju konkurenčnosti kmetijstva in večji kakovosti izdelkov.

Ugotavljamo, da prihaja v kmetijstvu do precejšnjih razlik v položaju posameznih dejavnosti, pa tudi območij. Ponujajo pa se nove tržne možnosti, ki ponujajo tudi nove perspektive.

V Republiki Sloveniji (RS) se je začel proces večje tržne naravnosti pridelovalnih procesov z zahtevami pravnega reda EU. Le ta vključuje pridelavo kmetijskih pridelkov, ki so pridelani na ekološki ali integrirani način ter ustrezajo določilom funkcionalnih in varovanih živil (varovane in funkcionalne hrane), in kmetijske pridelke z geografskim poimenovanjem in večjo kakovostjo (Osvald in Osvald-Kogoj, 2003).

Številne študije in scenariji, ki obravnavajo konkurenčnost Slovenije v novih evropskih gospodarskih razmerah, zahtevajo storilno, če je mogoče čimbolj sonaravno kmetijsko pridelavo. Velika heterogenost pridelovalnih razmer zahteva različne ukrepe, ki morajo biti usklajeni z obstoječimi talnimi, reliefskimi in klimatskimi, ter pravzaprav tudi tradicionalnimi potenciali (Ruprecht, 2003).

Sedanja stopnja okoljskih razmišljanj in ravnanj ima že tri dimenzije: globalno, ki zajema podnebne spremembe in skrb za ohranitev žive narave, regionalno ali državno, ki mora povezovati celoten sistem razvejenih dejavnosti, in lokalno, ki se odziva na probleme v neposrednem okolju in pokrajinski različnosti. Vse tri pa se rešujejo hkrati in v prostoru, kjer živimo in delujemo. To najbolj ustreza vzgoji v vzgojno-izobraževalnem programu (Pavšer, 1998).

Spreminjanje odnosa, mišljenja ter ravnanja ljudi do narave bo zahtevalo skrbno pripravo načrtov, kako ljudi osvestiti, motivirati, izobraziti in vzgojiti. Ekološka vzgoja in izobraževanje otrok ter odraslih bi morala biti razširjena in vgrajena v izobraževanje na vseh stopnjah. Vse države bi morale ekološki pouk vgraditi v svoje učne programe (Breznikar in Moškon, 2000).

1.2 NAMEN RAZISKAVE

Z raziskavo želimo

- ugotoviti stanje na področju hortikulture ter zaznati spremembe, ki so nastale na tem področju ob vstopu v EU,
- možnosti nadaljnega razvoja,
- razjasniti pojme: hortikultura, področja hortikulture, kultura bivanja, terapevtska hortikultura ...,
- ugotoviti povezavo med hortikulturnimi področji in turizmom,
- prepoznati primere dobre in slabe prakse v hortikulturi splošno in v Savinjski regiji,
- pridobiti mnenje ljudi o spremembah in možnostih razvoja na področjih hortikulture na območju Savinjske regije.

1.3 DELOVNA HIPOTEZA

Z zastavljeno raziskavo želimo preveriti naslednje hipoteze:

1. Področja hortikulture so ljudem neznana.
2. Nekatera hortikulturna področja stagnirajo. Najbolj hortikultura stagnira v smeri proizvodnje okrasnih rastlin in vrtičkarstva.
3. Na področju kulture bivanja lahko dosežemo velike spremembe.
4. Hortikultura in turizem sta premalo povezana.
5. Obstajajo primeri dobre in slabe prakse.

2 PREGLED OBJAV

2.1 KAJ JE HORTIKULTURA

Hortikultura je dejavnost, ki se ukvarja z vrtnarstvom zaradi urejanja okolja in ne zaradi gospodarskega kmetovanja (Hortikultura ..., 2006).

Hortikultura (a. horticulture, f. horticulture, n. Gartenbau /m/, Gartenkunst /f/,h. hortikultura, i. orticoltura) - gojenje okrasnih, vrtnih rastlin, urejanje parkov, krajine (Lah A. 2002, str.: 80).

Horikultura je znanost in umetnost vzgoje sadja, cvetja, okrasnih rastlin, zelenjave v majhnih vrtovih (Glossary of..., 2001).

Beseda hortikultura izhaja iz latinske besede hortus. Pomeni 'vrtni' prostor, v kontrastu s kmetijskim prostorom (Glossary difinitions..., 2006).

Latinski besedi hortus in cultura pomenita vrt in kultura kar pomeni vrtna kultura, s tem izrazom označujemo tudi kulturo vzgoje in uporabe rastlin, ki jih sadimo na zelene površine. Delo zajema razmnoževanje rastlin, proizvodnjo rastlin, sajenje rastlin, genetski inženiring, rastlinsko biokemijo, rastlinsko fiziologijo, skladiščenje, obdelavo in transport sadja, zelenjave, cvetja, lesnatih rastlin, travne ruše. Zajema izboljšavo pridelkov, kvaliteto, uporabo gnojenja, sredstev za zaščito rastlin (Horticulture..., 2006).

2.2 PODROČJA HORTIKULTURE

2.2.1 Kultura vzgoje in uporabe cvetja

Kultura urejanja cvetja spremlja človeka že stoletja. Skoraj ni človeka, ki bi se ne razveselil podarjenega cvetja ali le cveta. Cvetje lahko podarimo komurkoli in kadarkoli. Spremlja nas ob lepih, srečnih in tudi žalostnih trenutkih (Stopar Metelko J., 2004, str. 5).

Zgodovina cvetličarstva sega že v Egipt, staro Grčijo, Rim, vendar sodobno cvetličarstvo nima tako zelo dolge tradicije kot moda oblačenja. Floristično razvite zahodnoevropske države (Nemčija, Nizozemska in skandinavske države) so bile kar nekaj let pred nami, zdaj pa tudi pri nas zavzeto sledimo napredku. Glede na to, da je kar 90% vsega blaga v naših cvetličarnah iz uvoza, to pravzaprav ni težko. Res pa je, da je potrebno nekaj o modnih trendih tudi vedeti, kajti tako lahko uporabimo material na način, da so videti modni. V Evropi sta dve organizaciji, ki skrbita za modne trende. Prva je organizirana med prodajalci in proizvajalci izdelkov, ki jih potrebujejo cvetličarji. V to skupino, ki se imenuje EFSA (Europien floral & lifestyle products asociation), so vključena podjetja, ki prodajajo naravno suho cvetje, vse modne dodatke za cvetličarje, okrasne papirje, trakove,

okrasne lončke, vaze, košare, osnove za šopke in še mnogo drugega. Ta skupina je zelo močna, ker je združila moči in določila osnovne modne smernice, kot so barvni odtenki, oblike, materiali, vzorci. Najamejo najboljše svetovne modne oblikovalce, ki jim načrtajo izhodišča, potem pa njihovi oblikovalci ustvarjajo za vsako podjetje posebej. Druga skupina, ki cvetličarjem pomaga z nasveti, plakati, brošurami in letaki, je Nizozemska cvetlična zbornica (Flower Council Holland), ki na podoben način skrbi, da so uporabniki dovolj zgodaj seznanjeni s trendi. Tako Efsa kot Nizozemska cvetlična zbornica si prizadevata za iste cilje (Stopar Metelko J., 2002, str. 9,10).

Floristika je umetnost, ki za 'gradbeni' element uporablja cvetje, zelenje in najrazličnejše dekoracijske elemente žive in nežive narave. Florist je torej človek, ki na podlagi teoretičnega znanja o oblikovanju cvetja ustvarja umetniške kreacije iz cvetja. Za uspešno oblikovanje izdelkov (šopkov, aranžmajev, daril in opreme prostorov s cvetjem) mora poznati vrsto teoretičnih pravil:

- poznavanje barv in barvnih kombinacij,
- poznavanje lastnosti rastlin ter njihovo rast in zahteve v naravnem okolju,
- tehnike vezanja šopkov, sestavljanja aranžmajev (Česen K., 2002).

2.2.2 Vinogradništvo

Vinska trta je že v najstarejših časih vzbujala človekovo pozornost. Gojenje trte in umetnost stiskanja soka iz njenih jagod je bila znana že 7-8000 let pred našim štetjem pri Semitih, Egipčanih, Babiloncih in drugih narodih v Mali Aziji. Od tu se ta umetnost širila v vse takrat znane antične dežele. V antični mitologiji je pri Egipčanih veljal Oziris za prijatelja trte in vina pri Grkih in Rimljanih pa sta bila bogova vina Bakhos in Janus (Dobršek J., 1979, str.9).

Na Slovenskem je gojenje vinske trte ob koncu rimskega imperija zastalo ter se ponovno razmahnilo v 8. stoletju za časa Karla Velikega. Turški vpadi in kmečki upori so razvoj vinogradništva nekoliko upočasnili, v 18. in 19. stoletju se je vinogradništvo pri nas zelo razširilo in tehnološko razvilo. Na začetku 19. stoletja je bilo na Slovenskem okrog 50.000 hektarjev vinogradov. Sredi 19. stoletja so trto napadle bolezni kot so oidij, peronospora ter trtna uš, ki je uničila skoraj vse vinograde z žlahtno trto. Uničenju je sledila, tudi z državno pomočjo, načrtna obnova slovenskih vinogradov s cepljenjem na odporne ameriške podlage. Izredno nizke temperature so pozimi leta 1929 povzročile hudo zimsko pozebo tudi v slovenskih vinogradih. Deset let pozneje, leta 1939, je bilo na Slovenskem 39.000 hektarjev vinogradov, danes pa samo še 20.000 hektarjev. Vinogradništvo ima v severovzhodni Sloveniji zelo dolgo tradicijo. Štajerska vina so že v prejšnjih stoletjih slovela med poznavalci kot izjemno dobra, predvsem je bil na dobrem glasu Ljutomerčan, ki so ga vozili naprodaj po Evropi, vse do Šlezije. V preteklih dveh stoletjih so štajerska vina ohranjala svoj renome in kvaliteto (Matjašič M. in Grašič M., 2006).

2.2.3 Krajinska arhitektura

Najpogostejša opredelitev krajinske arhitekture kot discipline je njeno umeščanje med ohranjanje narave in varstvo kulture dediščine. V resnici pa gre za vsakokratno varovalno planiranje oziroma ustvarjalno varstvo in razvoj, ki skrbi za varovanje obstoječega in po drugi strani prispeva k ustrežnejši umestitvi novih rab prostora. Krajinska arhitektura izhaja iz prostora in se vanj ne umešča od zunaj, na neodvisen način. Krajinska arhitektura ima tudi svojo materialno plat; odvisna je od izvajalskih in finančnih razmer svojega časa. Ta pri nas krajinski arhitekturi trenutno ni naklonjen, zamisli je kar lepo število, realizacij pa žal zelo malo. Na področju krajinskega planiranja državnih in občinskih planov ter načrtovanja prostorskih ureditev državnega pomena je realizacij nekaj več, vendar se le te navadno ne odslikavajo v konkretnih prostorskih ureditvah (Hladnik J., 2004).

Krajinsko načrtovanje izhaja iz ureditvenih potreb in možnosti, ki se odražajo v temeljnih sestavinah naravnega okolja. Razvojna dejanja so v njem opredeljena na različne načine, odvisne od posameznikovih in družbenih zahtev in potreb, opredeljenih na način, ki ga lahko doživlja vsak posameznik v okviru lastnih življenjskih potreb in stisk. Zato sta vsakokratna krajina in prostor zrcalo človekovega razumevanja narave in samega sebe (Jerala I., 2001).

Ustvarjanje, izboljševanje in okrasna zasaditev vrtov, zemljišč, parkov in drugih odprtih prostorov. Krajinsko vrtnarstvo se uporablja za polepšanje narave in okolice posameznih stanovanj, zgradb in celo mest, zlasti tam, kjer je zahtevan poseben pristop in določen izgled. (GILP96).

Okolju prijazna arhitektura sloni na naslednjih petih principih:

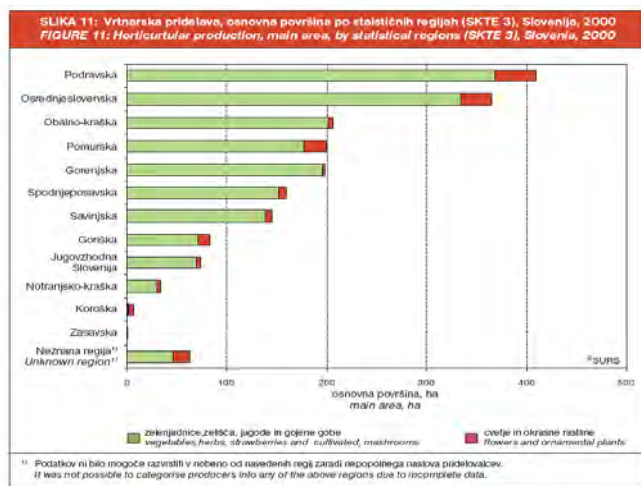
- zdravo notranje okolje;
- energetska učinkovitost;
- ekološko ustrezni materiali;
- okoljski okvir,
- dobro izdelan načrt (ARCH, 2006).

2.2.4 Vrtnarstvo

Vrtnarstvo je biološka panoga, ki se ukvarja z rastlinami (Vrtnarstvo ..., 2006).

Kmetijstvo je gospodarsko področje, ki se v prvi vrsti ukvarja s pridelavo kvalitetne in zdrave hrane, poleg tega pa skrbi za ohranjanje kulturne krajine. Globalizacija trga s kmetijskimi pridelki in trendi potrošnikov zahtevajo nova znanja s področja pridelave, predelave in prodaje. Zato je izobraževanje in usposabljanje ena od pomembnih nalog kmetijstva, ki se je znašlo v novem družbenopolitičnem sistemu in procesu vključevanja v Evropsko unijo. Spremembe so hitre in narekujejo nenehno prilagajanje razmeram ter iskanje novih možnosti in s tem osvajanje novih znanj (Žnidaršič H., 2006).

Vrtnarstvo je kmetijska dejavnost, ki se ukvarja s pridelovanjem vrtnin, nekaterih vrst sadja ter zdravilnih in okrasnih rastlin za prodajo na trgu. Razvoj vrtnarstva je pospešil napredek živilske industrije. Za nekatere socialno ogrožene sloje ljudi in za velik del ljudi v monsunskih deželah ostaja vrtnarstvo eksistenčna nuja, za mnoge zaposlene v razvitih deželah pa je pomembna oblika rekreacije. Dejavnost ima častitljivo preteklost. Pojavila se je hkrati z začetki kmetijstva pred približno 10.000 leti v dolinah Evfrata in Tigrisa in se prek Egipta ter sredozemske obale Afrike razširila v Evropo. Že Stari Grki so vedeli, da je treba prst tudi pognojiti. Rimljani so že poznali skoraj vse vrtno rastline, ki jih še zdaj gojimo po vrtovih: repo, peso, fižol, česen, beluše, zelje, korenček, grah, redkev, čebulo, solato, cikorijo, peteršilj, sladki janež, gorčico, melone in buče. V srednjem veku so med oblegani mest vrtički predstavljali enega od pomembnih virov hrane. V Sloveniji porabimo povprečno 80 kg vrtnin na prebivalca, skupne potrebe našega trga torej znašajo okrog 150.000 ton. Količina pridelkov se iz leta v leto precej spreminja, kar na preskrbljenost trga ne vpliva ugodno. Cena vrtnin pogosto pogojuje pridelavo, obenem pa je tudi nekakšen barometer pridelave. Pridelovanje vrtnin se v zadnjih letih povečuje zaradi slabše oskrbe z vrtninami z območij nekdanje skupne države, ker so se s pridelovanjem vrtnin začeli ukvarjati brezposelni ljudje in zaradi novih tehnologij pridelovanja vrtnin, pri čemer imata osrednjo vlogo širjenje rastlinjakov in uvajanje namakalnih sistemov. Nove tehnologije zagotavljajo tudi kakovostnejše pridelke in večji časovni razpon ponudbe. V zadnjih letih se je tudi na naših tržnicah povečalo povpraševanje po "zdravi" zelenjavi. Ljudje so za pridelke, pridelane brez uporabe kemičnih sredstev, pripravljene globlje seči v žep (Vrtnarstvo ..., 2001).

Slika 1: Vrtnarska pridelava, osnovna površina po statističnih regijah, Slovenija, 2000

Slika 1 prikazuje vrtnarsko pridelavo v Sloveniji po statističnih regijah. Zelenjadnice, zelišča in gojene gobe pridelujemo v Savinjski regiji na 160 ha. Cvetju in okrasnim rastlinam je namenjeno 10 ha obdelovalnih površin (SURS, 2000).

2.2.5 Vzgoja in oskrba rastlin

Gojitev rastlin je gojenje rastlin domorodnih in tujerodnih vrst z namenom pridobivanja hrane, prodaje za okras, za industrijske in zdravilne namene, namene učno-vzgojnega ali znanstveno raziskovalnega dela ter zaradi ohranitve vrste (Zakon o ..., 1999).

2.2.6 Prodaja in trženje rastlin

Trženje (tudi *marketing*) je veda, ki definira ter raziskuje ciljne trge in uporabnike ter skuša z njimi vzpostavljati dobičkonosne odnose. Marketing je povezovanje proizvajalca, izdelka ali storitve z odjemalcem. Marketinška veda izhaja iz družbenih ved, kot so psihologija, sociologija, komunikologija in ekonomija. Ena prvih marketinških teorij je Kotlerjeva teorija 4P, v angleščini (*product, price, place, promotion*) izdelek, cena, prostor, promocija. Tržnik se mora odločiti o tem, kaj bo predmet njegovega trženja, kakšna bo cena, kje bo to prodajal, preko katerih prodajnih poti in kakšna bo promocija. Zanimiv koncept je celostni marketing, ki govori, da je marketing menjava, pri kateri obe strani pridobita. Govorimo lahko o marketinškem odnosu med fantom in punco (oba morata vlagati, da oba dobita); zemljo in človekom (če ne bomo vlagali v okolje, bomo propadli); študentom in profesorjem ... Termin *marketing* se pogosto neupravičeno zamenjuje z oglaševanjem, promocijo, celo propagando ali reklamo. Komuniciranje je vsekakor tudi del marketinga, ni pa komuniciranje (bodisi, da gre za oglaševanje, odnose z javnostmi, promocijo) že marketing. Podjetje mora pri svojih marketinških aktivnostih namreč analizirati svoj trenutni položaj na trgu, konkurenco, določiti ustrezno ceno svojih storitev ali izdelkov, organizirati prodajne poti, ustvariti strategijo nastopa na trgu, strategijo cen, ipd., ne pa zgolj komunikacijsko strategijo. Osnovni namen marketinga je dvigniti krivuljo povpraševanja po izdelkih oz. storitvah podjetja, posledično, dvigniti krivuljo dobička (Trženje ..., 2006).

2.2.7 Pomologija

Pomologija je veda o sadnih vrstah. Prepoznavamo:

- ekološke in tehnološke zahteve sadne vrste,
- posebnosti posamezne sadne vrste,
- sortiment, bolezni in škodljivce (Izpitni ..., 2006).

2.2.8 Drevesničarstvo

Drevesničarstvo je panoge vrtnarske proizvodnje, ki se ukvarja z razmnoževanjem, vzgojo, oskrbo, pripravo na prodajo in prodajo lesnatih rastlin (Drevesničarstvo ..., 2006).

2.2.9 Cvetličarstvo

Razvoj cvetličarske stroke v Sloveniji se začne omenjati v sedemdesetih letih, ko je bilo v cvetličarnah mogoče kupiti le nekaj vrst cvetja (lilije, vrtnice, gerbere, nageljne in praprot za zelenje). Takrat je bilo po Sloveniji zelo malo cvetličarn. Ljudje so večinoma kupovali cvetje za poroke, pogrebe in rojstne dneve. Razni aranžmaji, ki so jih delali cvetličarji, so bili skromni po oblikah in barvnih kombinacijah. Poleg tega je bila večina cvetličarn v državni lasti. V poznih osemdesetih in devetdesetih letih so nastale nove cvetličarne v zasebni lasti. Ti zasebni ponudniki so ponudili pestrejšo izbiro cvetja in raznih dekoracijskih materialov. Poleg tega so bile njihove cvetličarne lepše opremljene. Bili so konkurenčni zaradi nižjih cen, ker so lažje utajevali davke od prodaje. S tem jim je ostajal dobiček, ki so ga razdeljevali med zaposlene in nove investicije. To je bil vzrok, da so cvetličarski kadri iz državnih cvetličarn odhajali v zasebne cvetličarne. Zasebni sektor se je krepil tudi z izobraževanjem kadra, s čimer je lahko ponudil več in bolje v primerjavi z državnim sektorjem. Devetdeseta leta so povečala možnosti uvoza in s tem razvoj cvetličarske stroke. Cvetličarne so se specializirale in tako so nastale cvetličarne, ki ponujajo sveže rezano cvetje in lončnice, ter semenarne, ki ponujajo materiale za vrtničarje, hrano za domače živali, razne rastline za zunanjo ureditev in še marsikaj, kar ne sodi v cvetličarno, vendar pa se je nekoč pred specializacijo ponujalo tudi po cvetličarnah. Danes je v Sloveniji okrog 650 cvetličarn in več kot 10 t.i. vrtnarskih centrov. To kaže, da smo Slovenci kar veliki ljubitelji cvetja, lončnic ter balkonskih rastlin. Radi imamo urejene vrtove in parke. Ozelenitev mest je prej vzorna kot ne. Vse skupaj kaže na dokaj visoko raven bivalne kulture. Prav tako se po podatkih nizozemske cvetlične zbornice, ki vodi statistiko porabe rezanega cvetja in lončnic, po porabi cvetja na prebivalca uvrščamo nekje v sredino. Leta 1999 je bila daleč največja poraba rezanega cvetja in lončnic na prebivalca v Švici, in sicer 113,75 EUR na prebivalca. Sledi Norveška s 102,10 EUR na prebivalca. V vseh drugih državah je bila povprečna poraba cvetja in lončnic manjša od 100 EUR na prebivalca. Slovenska poraba rezanega cvetja in lončnic je bila leta 1999 40,40 EUR na prebivalca. To pomeni, da je bila večja kot v Veliki Britaniji, približno enaka kot v Italiji ter precej večja kot v Španiji, na Portugalskem, v Grčiji ali na Hrvaškem. V Sloveniji nekakšne veleprodajne tržnice za cvetje ni. Grosisti ga dostavljajo od 'vrat do vrat'. Ta način prodaje je seveda dražji za grosista in posledično tudi za detajlista. Toda za cvetličarje, še posebno za tiste, ki so oddaljeni od večjih središč ali pa vodijo cvetličarno sami, brez zaposlenih (takih cvetličarn pri nas ni malo), pa je zelo ugoden, saj dobi rezano cvetje, lončnice in večino repromateriala do vrat trgovine. Dostava je vsakodnevna predvsem za rezano cvetje. Konkurenca je med grosisti močna, zato predvsem v mestih do detajlista vsak dan pripelje več ponudnikov. Slovenski cvetličarji imajo navado, da od vsakega vzamejo malo, da se komu ne zamerijo. Velja nenapisano pravilo, da ima prednost, kdor prej pride. Pri grosistih se cene za rezano cvetje oblikujejo dnevno. Za lončnice je gibanje cen nekoliko počasnejše. V obeh primerih je to gibanje odvisno od trenutne ponudbe in povpraševanja in seveda od kakovosti cvetja ter cene na svetovnem trgu. Cvetje je pri nas dražje kot drugod po Evropi, vendar so cene glede na prejšnja leta že padle za približno 50 %. Ocenjuje se, da bi se znižale za dodatnih 20 %, če bi se prodane količine povečale od dva- do trikrat. Ceno povišajo tudi carine in transport. Tu imajo prednost domači proizvajalci. Cvetje, gojeno v rastlinjakih po Sloveniji, je v cvetličarni lahko že naslednji dan, zato je bolj sveže in traja dlje (Česen K., 2002).

2.2.10 Sadjarstvo

Sadjarstvo je veja kmetijske znanosti, ki proučuje različne lastnosti sadnih rastlin; okolje in pogoje, ki jih le-te zahtevajo za uspešno rast; agrotehniko in tehnologijo, ki omogoča največje hektarske pridelke ustrezne kakovosti, upošteva pri teh ekonomičnost pridelovanja (Sisko M., 1979, str.:7).

2.2.11 Terapevtska hortikultura

Po svetu so naredili številne raziskave, ki govorijo o tem, da se človek v družbi sobnih rastlin bolje počuti. Mestni človek biva večino dneva v zaprtih prostorih, ki imajo številne negativne vplive na počutje in zdravje. Vse te težave rastline odpravljajo s svojo prisotnostjo v človekovi bližini. Rastline izhlapevajo vlago, absorbirajo škodljive delce in slab zrak ter učinkujejo kot zvočni izolator. Ljudje, ki imajo v svoji bližini rastline, so manj razdražljivi, njihova storilnost je večja, manj obolevajo in se prijetno počutijo. V raziskavah, ki so jih opravili v Nemčiji, so ugotovili, da je stavba s številnimi rastlinami delovala bolj življenjsko, vabljivo, naravno, skladno in barvno privlačno (Stopar Metelko J., 2004).

2.2.12 Vrtničkarstvo

Vrtničkarstvo je ljubiteljsko vrtnarstvo, razširjeno zlasti okrog individualnih hiš ter na posebej odrejenih in urejenih območjih na obrobjih večjih mest v razvitem delu sveta. V 19. stoletju, ko so se z rastočo industrializacijo začele pojavljati socialne in politične napetosti, so vrtnički predstavljali pomemben blažilec socialnih težav, pri čemer je prišla do izraza zlasti njihova oskrbna vloga. V Nemčiji je zdravnik Daniel Gottlieb Schreber (1808–1860) od lastnikov tovarn zahteval, da delavcem priskrbijo košček najemniškega zemljišča, kjer se bodo lahko v prostem času ukvarjali z vrtnarjenjem. Menil je, da je vrtničkarju vrt razvedrilo, ki mu zapolnjuje prosti čas in ga odvrača od slabih navad in razvad. Površinsko skromni vrtnički so se začeli množično širiti na obrobjih mest in industrijskih naselij, zlasti na tovarniških zemljiščih. V Nemčiji jim še zdaj pravijo Schreber Garten. Do 2. svetovne vojne so imeli vrtnički v glavnem oskrbovalno vlogo, po njej pa sta vse pomembnejši postajali funkciji oddiha in rekreacije. V zadnjih letih vrtničkarstvo postaja tudi pomemben spodbujevalec razvoja ekološke zavesti. Zaradi pomembnosti mu vse industrijske države namenjajo posebno skrb. Tudi v Sloveniji, še zlasti pa v glavnem mestu Ljubljani, zanimanje za vrtničkarstvo narašča. Kljub trudu nekaterih mu je namenjeno premalo pozornosti, saj se zaradi velikega povpraševanja in morda tudi ekonomske nuje na neustreznih mestih pojavljajo "divji" vrtnički, ki ne prispevajo k urejenemu videzu našega glavnega mesta. Glavnina ljubljanskih vrtničkov meri od 30 do 100 kvadratnih metrov. Najti jih je mogoče v vseh predelih mesta. Vrtničkarji se ne ozirajo pretirano na izbor sort, pač pa jim je pomembno, da pridelajo zelenjavo za potrebe lastnega gospodinjstva. Lastniki urejenih vrtničkov so predvsem prebivalci blokov,

saj imajo prebivalci individualnih hiš vrtove okrog stanovanjskega objekta, torej na stavbni parceli (Vrtičkarstvo ..., 2006).

Nina Vastl je za potrebe raziskovalne naloge najela vrtiček v Škofji Loki. "Vrtički v današnji obliki so nasledniki vrtov 'revežev' in 'obubožanih' ter 'delavcev' in 'najemnikov', ki so nastali konec 19. stoletja v Nemčiji, Avstriji, Franciji ... Njihovo organizacijo so v začetku prevzela delavska združenja, Rdeči križ ali cerkvene organizacije," nam je pojasnjevala svoja dognanja. Gibanje oziroma organizacija vrtičkarskih kolonij sega v leto 1864, ko je Dael Schreber iz Leipziga sprožil zamisel, da bi v bližini mest uredili športne površine, okrog teh pa majhne vrtičke. Prvi organizirani vrtovi v Nemčiji in Avstriji so nastali na obrobju velikih mest. Leta 1910 so v Nemčiji celo ustanovili Zvezo vrtičkarskih društev, v naslednjih letih pa so bili sprejeti zakonska določila v zvezi s tem ter odločba o vključevanju vrtičkarskih območij v urbanistično načrtovanje. Med obema vojnoma je vrtičkarstvo zaradi prednosti samooskrbe doživelo velik vzpon. Po letu 1945 pa so se motivi za rabo vrtičkov deloma spremenili: v ospredje sta stopila rekreacija in oddih. "V tujini, kjer je vrtičkarstvo sprejeto kot dejavnost in ima tradicijo, so vrtičkarska območja posebej načrtovana in oblikovana ter obravnavana kot sestavni del zelenja v mestu. V Ljubljani pa se je v zadnjih desetih letih dejavnost, pretežno brez kakršnega koli strokovnega nadzora, razširila na sto hektarjev novih površin," ugotavlja Nina. Seveda tudi v slovenski prestolnici obstajajo načrti, ki nekatere površine dolgoročno namenjajo vrtičkarjem. Še zdaleč pa niso videti tako fascinantno urejeno kot na fotografijah iz Ninine naloge, ki ponazarjajo vrtičkarske koščke zemlje na Danskem. Ti so ovalne oblike, ograjeni z rezanim grmovjem, podobni Arboretumu v Volčjem Potoku, le vstopnine ni treba plačati (Hahonina N., 2004).

2.2.13 Grajski vrtovi in parki

Gojenje dreves zaradi lepote, ki ni vezana na koristnost, je bilo v preteklih stoletjih privilegij gospode. Dvorce v pokrajini že od daleč zaznamujejo parki, k njim vodijo dobro opazni drevoredi. Graščinskim vrtovom in parkom obdobje socializma ni bilo naklonjeno. Dobro so jo odnesli le redki, in to so tisti, ki so se znašli v sklopu reprezentančnih objektov ali pa so postali del javnega, urbanega, zelenja. Četudi so v zanemarjeni okolici propadajočih dvorcev in graščin elementi vrtno kulture izničeni že do neprepoznavnosti, v njih še vedno najdemo lepa, impresivna in tudi redka drevesa (Mastnak M., 2002).

2.2.14 Drevoredi

Od drevoreda pričakujemo, da bo čim prej funkcionalen, zato morajo drevesa hitro rasti. Ker pa pri drevesih velja pravilo, kar hitro zraste- hitro propade, zato prav hitro rastoče vrste ne pridejo v poštev za drevorede v mestih. Dandanes lahko s sajenjem odraslih dreves v zelo kratkem času ustvarimo popoln funkcionalni vrt ali drevored. Za take vrtove in drevorede se je v tujini uveljavil izraz instant, torej za takojšnjo uporabo. V strokovni javnosti je pred leti zbudila veliko pozornost obnova drevoredov platan na Elizejskih

poljanah v Parizu. Ideja o presajanju velikih dreves prihaja iz ZDA, vendar so tudi prvi ugotovili, da tako početje ni vedno pametno, sploh če zanj ni pravih razlogov. Izredno pomembna je kakovost sadik. To določajo kakovostna določila za sadike okrasnih rastlin, ki jih imajo v nekaterih državah. Izdelan je tudi predlog za Evropska strokovna in kakovostna določila za proti zimi odporne sadike drevnine (Šiftar A., 2005).

2.2.15 Rastline v mestu

Javni prostor naj bi urejali po večno veljavnem pravilu "manj je več". Ulice in trgi prenesejo le opremo, ki koristno služi določeni rabi ali estetsko dopolnjuje prostor. Dobro oblikovanje zmanjšuje nered na javnih prostorih, spoštuje lokalni karakter ulic in trgov ter ga poudarja s preprostimi in jasnimi modeli, ohranja in izboljšuje obstoječe ambiente ter historične tlake in ulično opremo (Čelik M., 2004).

Razstava Chelsea Flower Show zapoveduje modne trende za uporabo rastlin v vrtovih skozi niz zaokroženih ureditev, ki so avtorska dela različnih profesionalnih in ljubiteljskih skupin. Njihovi vrtovi, terase, dvorišča in najrazličnejši kotički, ki jih izkoriščajo za gojenje rastlin in preživljanje prostega časa, so del angleškega urbanega vsakdana. Vrtovi so neposredno povezani s kvaliteto vsakdanjega življenja mestnih prebivalcev in ekološke niše za živali. Večina razvitih mest po svetu si prizadeva za njihov obstoj in organizacijo v najrazličnejših oblikah. Ker Britanci svojo vrtnarsko usodo delijo tudi s tako uglednimi sodržavljanji kot sta kraljica Elizabeta II in Princ Charles, so seveda na svoje vrtove in rastline v njih tudi ponosni. Na Otoku se posamezniki prav radi pohvalijo s svojimi malimi zelenimi oazami in vrtnarskimi dosežki in to ne glede na svoj položaj v družbi in tudi ne oziraje se na to, kje ta vrt pravzaprav imajo (Simoneti M., 2004).

V Sloveniji veliko pomanjkanje stanovanj in za gradnjo pripravljenih zemljišč vplivata na to, da se zaenkrat nihče dosledno ne ukvarja s kakovostjo odprtega prostora ob novih večstanovanjskih zgradbah. Urbanističnih normativov in priporočil za to področje ni, kot družba pa smo pri uveljavljanju vrednot v prostorski praksi razmeroma neizkušeni. Čeprav sta bivanje v stiku z naravo in prosti čas nasploh prepoznani vrednoti Slovencev, so se ti pri nakupu stanovanj pripravljani zadovoljiti z obljubami in podobami, ki se v vsakdanjem življenju pogosto izkažejo za prazne in površne. Praksa kaže, da ponudba odprtega prostora ob novih gradnjah niha od zelo skromne do likovno zgovorne in občasno tudi do programske bogate. Prav nihanje v kakovosti ponudbe pa je tisto, na katerega vsaj prostorski načrtovalci, kot tisti, ki radi verjamemo, da smo soodgovorni za kakovost bivalnega okolja, še posebno težko pristanemo (Simoneti M., 2006).

2.2.16 Kulturna dediščina

Kulturna dediščina slovenskega podeželja predstavlja svojevrstno posebnost, ki je lahko adut turističnega razvoja. Gre za najbolj ponosa vredne stvaritve slovenskega duha in naravne danosti, ki so za identifikacijo pokrajine in podeželja izredno pomembne. Tako v

Sloveniji kot po svetu potekajo procesi spreminjanja demografske slike, poselitvenih vzorcev, načina dela in preživljanja prostega časa (Turizem ..., 1999).

V današnjem času je k pravkar pokazanim sektorjem – dejavnostim v krajinskem prostoru treba prišteti še ohranjanje narave in varstvo kulturne dediščine, ki vse bolj nastopata kot prepoznavni dejavnosti v krajinskem prostoru. Ne obdelujeta, razen izjemoma, zemljišč, ne posegata v fizično spreminjanje krajine neposredno, zato pa z ukrepi zavarovanja močno vplivata na razvoj krajine in na druge dejavnike v prostoru. Dejavnosti, čeprav jima je skupno varstvo vrednot, sta v pogledu instrumentov različni. Ohranjanje narave bi, v svoji najbolj čisti obliki, moralo pomeniti preprečevanje človekovega poseganja v krajino in nasploh tako obnašanje človeka v prostoru, da omogoča posamezne pojave v prostoru, ki izstopajo po svoji večji vrednosti in jih zato opredeljujemo kot vrednote. Glavni instrument ohranjanja narave, v veliki meri tudi kulturne dediščine, je rezervatno varstvo, to je določanje delov prostora, ki se izločajo iz običajnih mehanizmov urejanja in pridobijo poseben status, lahko kot posebna institucija, kot zavod z ustreznim osebjem, ali zgolj kot posebna pravna kategorija. V rezervatih, ki so proglašeni s pravnim aktom, se življenje, delovanje in obnašanje ravna v skladu z vnaprej določenim režimom. Rezervati pomenijo, kot že rečeno, izločanje delov prostora iz običajnih mehanizmov njegovega urejanja, zato da bi zagotovili popoln 'zunanji' nadzor pri odločanju. Tako izhodišče pa je smiselno samo takrat, ko je tako izločenih zemljišč sorazmerno malo. Prostorsko večanje rezervatov pomeni, da se mehanizmi vsakokratnega premisleka o tem, kaj je v danih razmerah prav, kaj ustreza raznolikosti družbenih interesov, odpravlja in da se uveljavlja strogo ravnanje v skladu z vnaprej določenim režimom. Ta pa po definiciji ne more vnaprej predvideti vseh mogočih prostorsko razvojnih in varstvenih problemov. Zato je smiselno instrument prostorskih rezervatov zadržati v prostorsko omejenih okvirih za varovanje izjemnih vrednot v krajini (Marušič J., 2004).

2.2.17 Turizem

Nekdanji turizem kot relativno enoznačna in prepoznavna dejavnost postaja zato precej bolj diferencirana, raznovrstna in zato tudi kompleksna dejavnost. Danes poganja turizem kot razvojno dejavnost težko predstavljava raznovrstnost pristočasovnih aktivnosti, ki zajema v razvitem delu sveta praktično vse družbene sloje (Turizem ..., 1999).

2.3 PRIMERI DOBRE PRAKSE

2.3.1 Šenek Polzela

Graščina Šenek, je bila sedež polzelske gospode. Neobaročni videz je graščina dobila s fevdalnimi lastniki baroni Pongratz. Ob graščini je park (spomenik oblikovne narave). Zavarovan je z odločbo o zavarovanju graščine Šenek in njenega parka ter vpisan v register spomenikov naravne in kulturne dediščine Republike Slovenije. Prenova zgodovinskih

vtov in izvedba prenovitvenih del je potekala v letih 1990 – 1999. Konservatorski program in projekt preнове:je pripravila mag. Alenka Kolšek s sodelavci, v letu 1990/91. Obstaja tudi Učno pot parkovnih dreves, ki jo je uredilo Turistično društvo Polzela (Glavnik F., 2006).

Slika 2: Graščina in park Šenek (Glavnik F., 2006).

Slika 2 prikazuje prenovljeni zgodovinski vrt gradu Šenek.

2.3.2 Dvorec Trebnik, Slovenske Konjice

Današnji graščinski kompleks obsega dve stavbi ter eno manjšo, katerega jedro je osrednji trakt, ki je – sodeč po najstarejših ohranjenih sestavinah – iz prve polovice 17. stoletja. Ta graščinski kompleks na mestnem obrobju, poznan kot Windischgrätzova graščina – danes Dvorec Trebnik. Dvorec Trebnik v Slovenskih Konjicah se je do danes razvil v atraktivno turistično destinacijo, ki jo je v letu 2003 obiskalo kar 30.000 obiskovalcev. Svojim gostom ponujajo različne turistične programe, ki privabljajo goste ravno zaradi svoje drugačnosti. Vsi programi so animirani (šaljivo vodenje) in hkrati poučni (spoznavanje zelišč, nasveti o zdravem načinu življenja,...) (Dvorec Trebnik..., 2006).

Slika 3: Grajski park dvorca Trebnik (Dvorec Trebnik..., 2006).

Slika 3 prikazuje grajski park dvorca Trebnik, ki ima status kulturno-zgodovinskega spomenika.

Slika 4: Zeliščni vrt dvorca Trebnik (Dvorec Trebnik..., 2006).

V zeliščnem vrtu dvorca Trebnik (Slika 4) so posajena najbolj značilna slovenska zelišča.

2.3.3 Zdraviliški park Dobrna

Med starodavnimi drevesi zdraviliškega parka igrivo teče Topliški potok in harmonično dopolnjuje idilično podobo, v kateri se živa narava izvrstno ujema z vijugastimi potkami in umetno tlakovanimi sprehajališči, kjer so klopi, da počijeta telo in duša. Najstarejši v parku je kostanjev drevored, ki ga je dal zasaditi leta 1820 tedanji lastnik, grof Franc Ksaverij Kajetan Dieners-berški. V parku prevladuje divji (okrasni) kostanj, ki mu delajo družbo lipa, jesenolistni javor, breza, cigarovec, pacipresa, rdečelistna bukev, srebrna smreka, platana, beli topol, cer, dob, tisa, ameriški klek, hiba, čuga. Podobo vile Higie dopolnjuje orjaška sekvoja (deblo ima premer 416 cm), vredna občudovanja. Dobrnski vrtnarji so še posebej ponosni na ginko (premer debla 222 cm), po izvoru je drevo iz Azije, sodi pa med najstarejše rastlinske vrste na svetu in v naših parkih ni prav pogost. Rekorderji: beli topol pri Zdraviliškem domu ima obseg debla kar 575 cm, platana ob hotelu Park 472 cm, cipresa sredi parka pa 318 cm. Poiščite jih. Nad parkom je speljana prenovljena trim steza, ki vas popelje na štirideset-minutni rekreativni pohod za zdravje z dvajsetimi postajališči za usmerjeno vadbo. Igrišča za tenis - kot v starih časih. Ljubitelju narave ponuja sprehod skozi dobrnski park v vsakem letnem času neslutena doživetja (Zdraviliški ..., 2006).

3 METODE DELA

3.1 MATERIAL

Za izvedbo raziskovalne naloge smo uporabili naslednje materiale:

- pisarniški papir,
- pisala,
- računalniška multimedijska in software oprema.

3.2 METODE DELA

3.2.1 Čas in kraj anketiranja

Raziskava možnosti razvoja hortikulture na območju Savinjske regije je potekala na Vrtnarski šoli Celje v Celju. Pri delu smo uporabili naslednje metode dela:

- opredelitev problemov, vizije in ciljev,
- opredelitev hipotez,
- načrtovanje aktivnosti,
- beleženje in zbiranje podatkov,
- delo z računalnikom,
- timsko delo.

Delo je potekalo od oktobra 2005 do marca 2006.

3.3 OBDELAVA PODATKOV

3.3.1 Statistična analiza

Osnova našega dela je bila primarna raziskava, izvedena z anketnimi vprašalniki. Anketirale smo dijake višjih letnikov Vrtnarske šole Celje, študente Višje strokovne šole, profesorje in druge strokovnjake s tega področja. V anketi je sodelovalo 81 anketirancev in sicer 35 cvetličarjev, 22 vrtnarjev, 14 učiteljev, 8 vrtnarskih tehnikov in 2 trgovska poslovodja. Vprašanj je bilo 15. Z njimi smo želele:

- ugotoviti stanje na področju hortikulture ter zaznati spremembe, ki so nastale na tem področju ob vstopu v EU,
- ugotoviti možnosti nadaljnega razvoja,
- razjasniti pojme: hortikultura, področja hortikulture, kultura bivanja, terapevtska hortikultura ...
- ugotoviti povezavo med hortikulturnimi področji in turizmom,
- prepoznati primere dobre in slabe prakse v hortikulturi splošno in v Savinjski regiji,

- pridobiti mnenje ljudi o spremembah in možnostih razvoja na področjih hortikulture na območju Savinjske regije.

Podatke, dobljene iz anket smo statistično obdelali s programom Microsoft Excel.

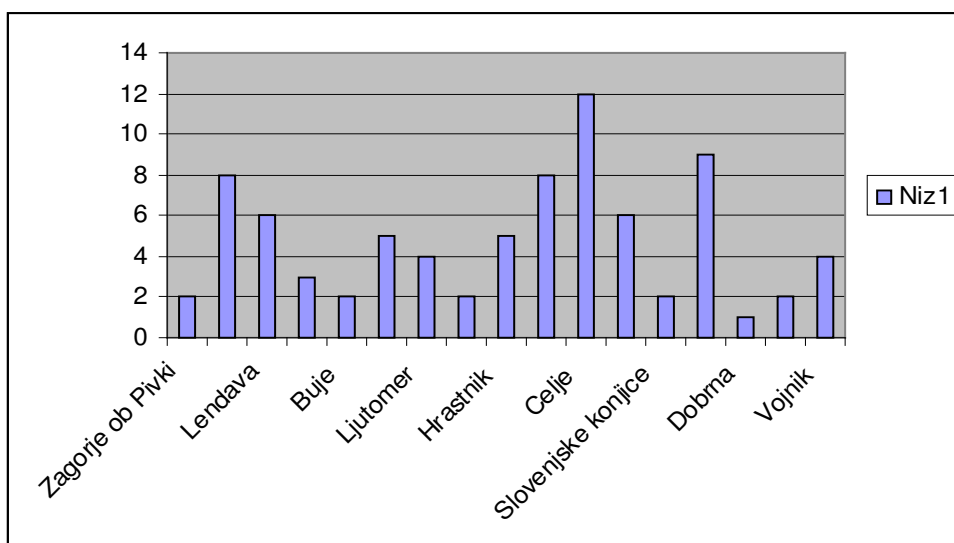
4 REZULTATI OPAZOVANJ IN MERITEV

4.1 REZULTATI ANKETE

4.1.1 Kraj bivanja

Anketirance smo povprašali o kraju prebivališča.

1. vprašanje: Kraj bivanja?

Slika 5: Kraji bivanja anketirancev

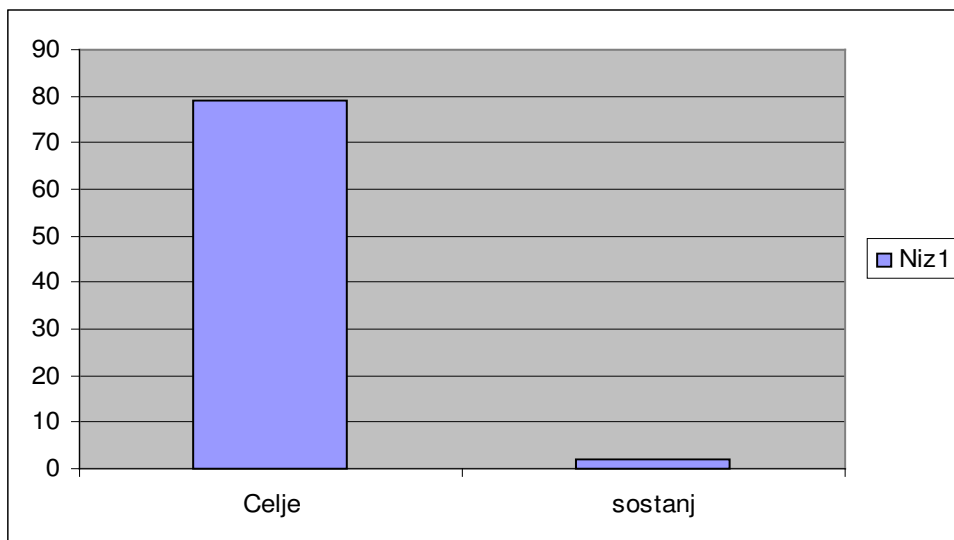
Slika 5 prikazuje kraje bivanja anketirancev. Največ jih prebiva v Celju (12), najmanj anketirancev pa je bilo iz Dobrne (2). Anketiranci prihajajo tudi iz naslednjih krajev: Zagorje ob Savi, Žalec, Lendava, Polzela, Buje, Tabor, Ljutomer, Šmarje pri Jelšah, Hrastnik, Šentjur, Šoštanj, Slovenske Konjice, Laško, Pivka in Vojnik.

4.1.2 Kraj zaposlitve

Povprašali smo:

2. vprašanje: V katerem kraju ste zaposleni (se šolate) ?

Iz slike 6 je razvidno, da je največ anketirancev zaposlenih oz. se šola v Celju, najmanj pa v Šoštanju (2).

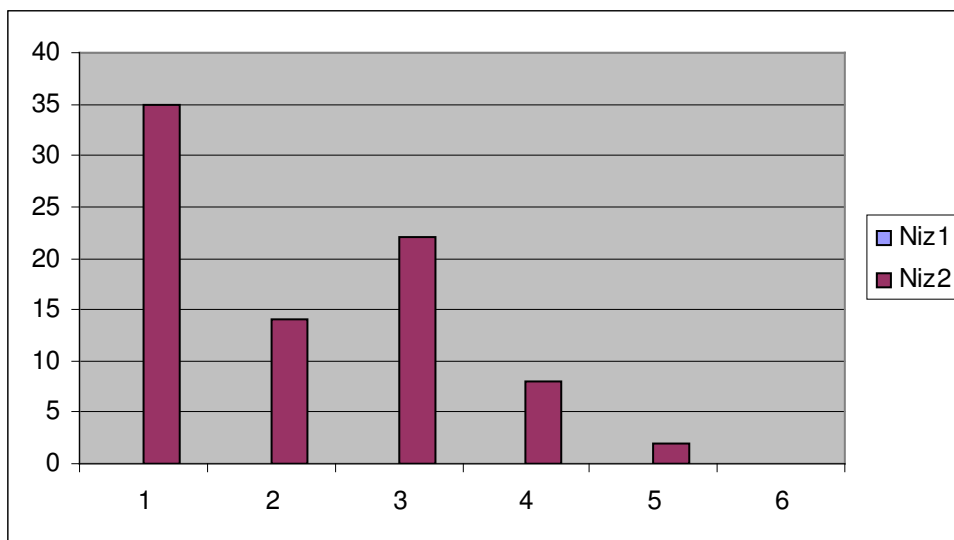

Slika 6: Kraji zaposlitve anketirancev

4.1.3 Poklic

Anketirane smo spraševali kakšen poklic opravljajo.

3. vprašanje: Poklic

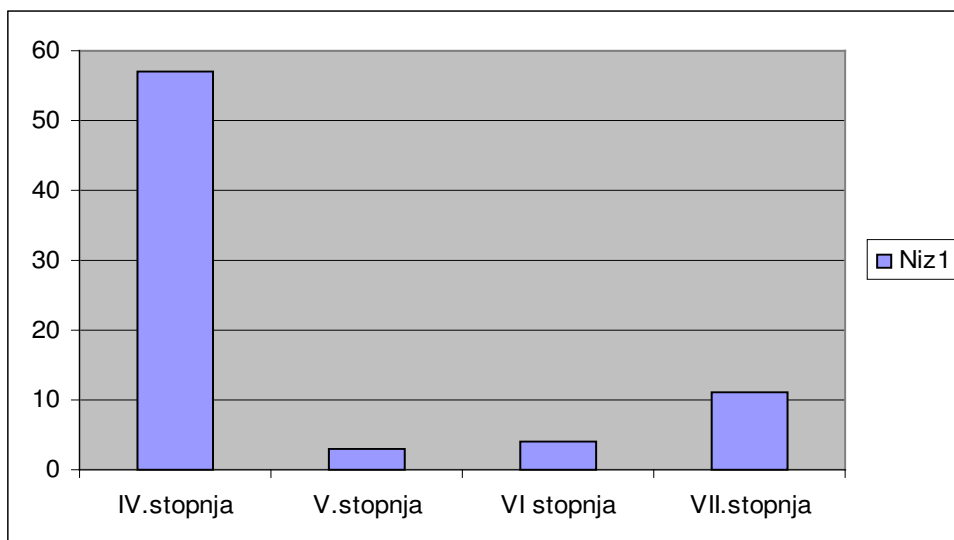
Slika 7: Poklici anketirancev.

Iz slike 7 je razvidno, da pri anketirancih prevladuje poklic cvetličar (35). Nato mu sledijo poklici vrtnar (22), učitelj (14) ter trgovski poslovodja (2).

4.1.4 Izobrazba

Anketirane smo spraševali po stopnji njihove izobrazbe.

4. vprašanje: Izobrazba

Slika 8: Izobrazba anketirancev

Slika 8 prikazuje izobrazbeno strukturo anketiranih. Poklicno izobrazbo IV stopnje ima 57 anketiranih, poklicno izobrazbo V stopnje imajo 3 anketirani, poklicno izobrazbo VI stopnje imajo 4 anketirani in VII stopnjo 11 anketiranih.

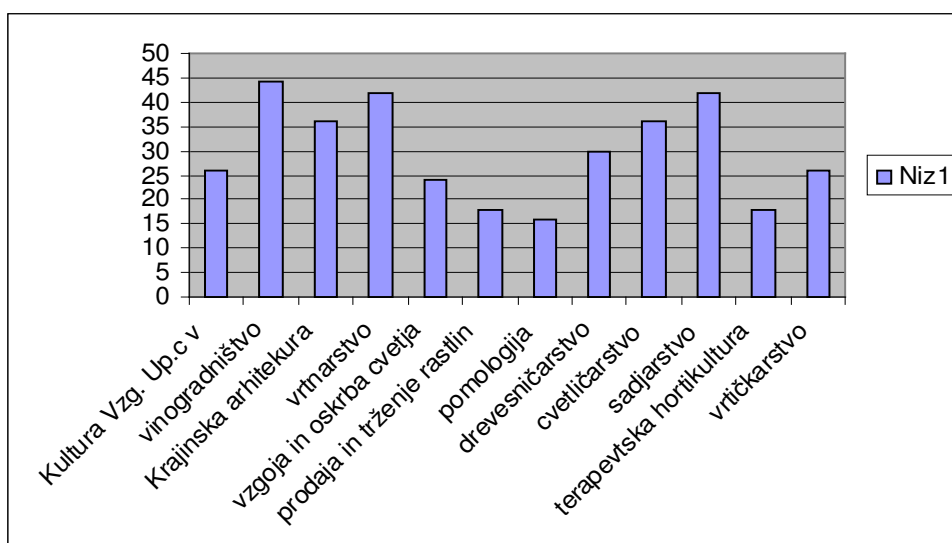
4.1.5 Uvrstitev področij v hortikulturo

5. vprašanje: Označite področja, ki bi jih uvrstili v hortikulturo? Dodajte svoje predloge.

Anketiranci so označevali predlagana področja, ki po njihovem mnenju spadajo v hortikulturo. Imeli so možnost dodati tudi svoje področje.

Slika 9 prikazuje področja, ki so jih anketiranci uvrstili v hortikulturo. V področje hortikulture so anketiranci najpogosteje uvrstili vinogradništvo (44 anketirancev). Sledijo področja kot so vrtnarstvo (42 an.), sadjarstvo (42), cvetličarstvo (36), drevesničarstvo (30), vrtničarstvo (26), vzgojo in oskrbo cvetja (24), terapevtska hortikultura (18) in pomologija (16). Posamezniki menijo tudi, da v področje hortikulture spada tudi drevesna kirurgija, kultura bivanja in urejanja zunanjega in notranjega bivalnega prostora, urejanje in vzdrževanje travne ruše na golf igriščih,...

• kultura vzgoje in uporabe cvetja	• pomologija
• vinogradništvo	• drevesničarstvo
• krajinska arhitektura	• cvetličarstvo
• vrtnarstvo	• sadjarstvo
• vzgoja in oskrba rastlin	• terapevtska hortikultura
• prodaja in trženje rastlin	• vrtičkarstvo
•	•

Slika 9: Področja, ki po mnenju anketirancev spadajo v hortikulturo

4.1.6 Stanje hortikulture in možnosti njenega nadaljnega razvoja na področjih proizvodnje rastlin, prodaje, trženja, oskrbe rastlin, načrtovanja in planiranja v hortikulturi, izobraževanja ter vrtičkarstva

6. vprašanje: Označite vaše mnenje o stanju hortikulture in možnostih nadaljnega razvoja na področjih

Anketiranci so se z označevanjem števil od 1-5 opredelili o stanju v hortikulturi in možnosti njenega nadaljnega razvoja na področjih proizvodnje rastlin, prodaje, trženja, oskrbe rastlin, načrtovanja in planiranja v hortikulturi, izobraževanja ter vrtičkarstva. Posamezne označitve pomenijo sledeče:

- 1 – področje **nazaduje**,
- 2 – področje nazaduje do stagnira,
- 3 – področje **stagnira**,

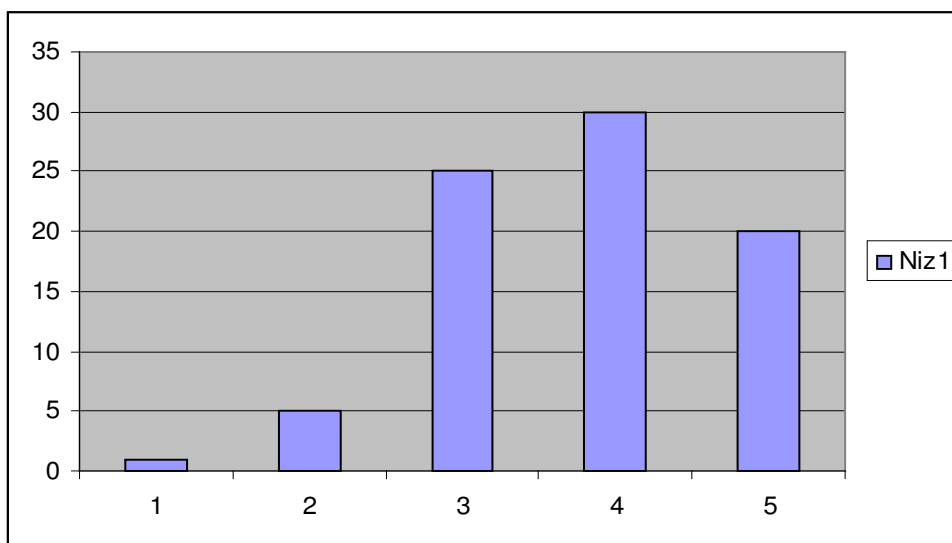
- 4 – področje delno stagnira, delno napreduje,
- 5 – področje **napreduje**.

Področje v hortikulturi	Stanje
Proizvodnja rastlin	1 2 3 4 5
Prodaja, trženje	1 2 3 4 5
Oskrba rastlin	1 2 3 4 5
Načrtovanje, planiranje	1 2 3 4 5
Izobraževanje	1 2 3 4 5
Vrtičkarstvo	1 2 3 4 5

- 1 – področje **nazaduje**
 2 – področje nazaduje do stagnira
 3 – področje **stagnira**
 4 – področje delno stagnira, delno napreduje
 5 – področje **napreduje**

4.1.6.1 Proizvodnja rastlin

Na področju proizvodnje rastlin smo prišli do ugotovitev prikazanih v sliki 10.

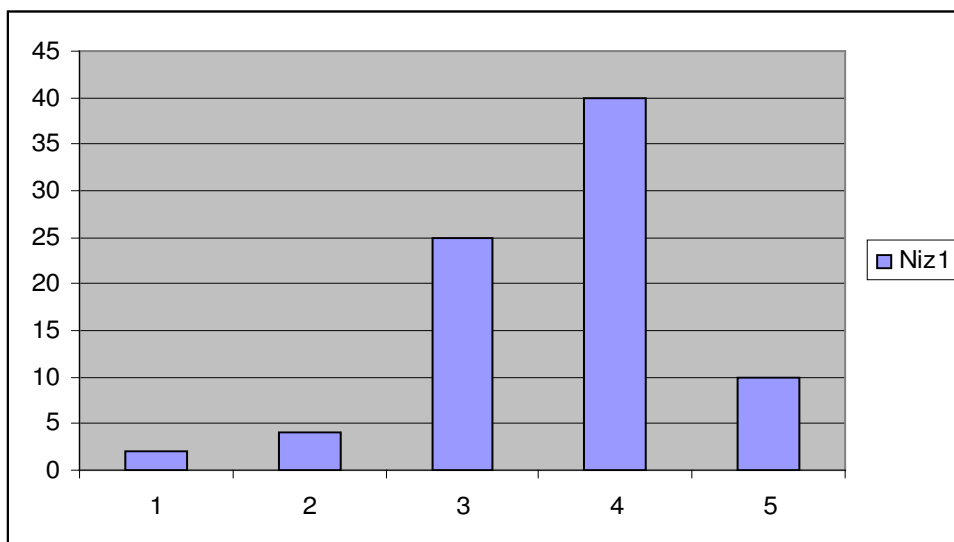

Slika 10: Mnenja anketirancev o možnosti nadaljnega razvoja na področju proizvodnje rastlin.
 1- področje nazaduje, 2- področje nazaduje do stagnira, 3- področje stagnira, 4- področje delno stagnira, delno napreduje, 5- področje napreduje

Številke od 1-5 v sliki 10 prikazujejo mnenja anketirancev, kakšno je stanje na tem področju. Največ anketiranih je označilo znak 4, kar pomeni, da jih kar (30) meni, da področje proizvodnje rastlin stagnira oz. napreduje. 25 anketiranih, je z izbiro znaka 3 menilo, da področje stagnira. Da področje proizvodnje rastlin napreduje je menilo 20 anketiranih in eden, da področje nazaduje (izbira oznake 1).

4.1.6.2 Prodaja, trženje

Številke od 1-5 v sliki 11 prikazujejo mnenja anketirancev, kakšno je stanje na tem področju. Največ anketiranih (40) meni da področje prodaje in trženja v hortikulturi stagnira oz. napreduje, da področje stagnira (25) anketiranih, da področje napreduje 10 anketiranih. Da področje nazaduje menita le dva anketiranca, štirje pa menijo, da področje stagnira do nazaduje.

Slika 11: Mnenje anketirancev o možnostih prodaje in trženja v hortikulturi

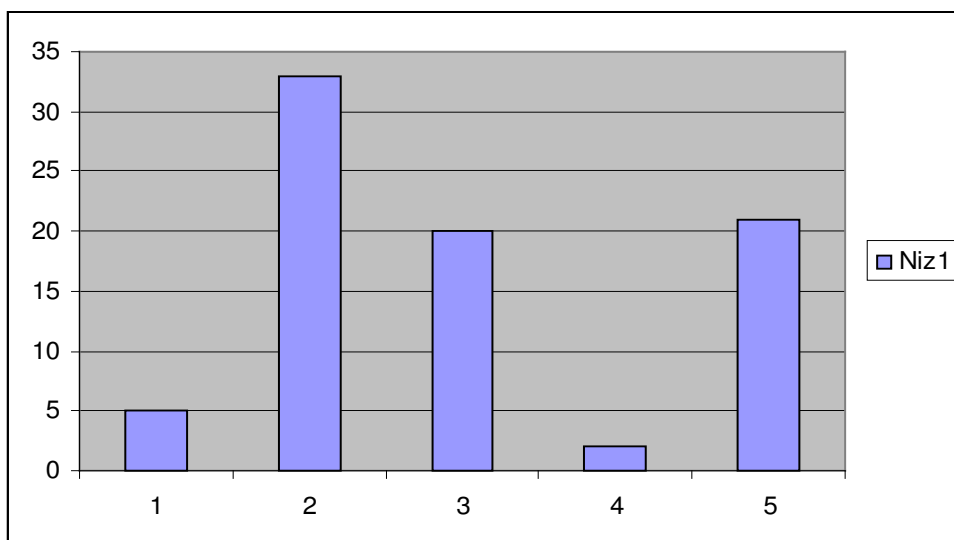
1- področje nazaduje, 2- področje nazaduje do stagnira, 3- področje stagnira, 4- področje delno stagnira, delno napreduje, 5- področje napreduje

4.1.6.3 Oskrba rastlin

Na področju oskrbe rastlin v hortikulturi so rezultati ankete pokazali naslednje značilnosti:

- 33 anketiranih meni, da področje nazaduje oz. stagnira,
- 21 anketiranih pa, da področje napreduje,
- 20 jih meni, da področje stagnira,
- 5 jih meni, da področje nazaduje,
- 2 anketirana sta izbrala označbo 4.

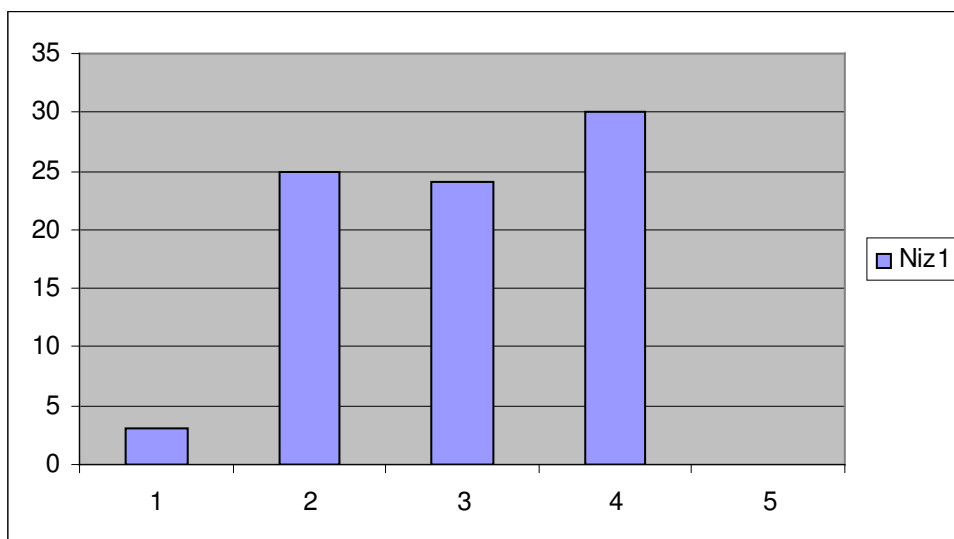
To lahko razberemo iz slike 12.

Slika 12: Mnenje anketirancev o oskrbi rastlin

1- področje nazaduje, 2- področje nazaduje do stagnira, 3- področje stagnira, 4- področje delno stagnira, delno napreduje, 5- področje napreduje

4.1.6.4 Načrtovanje, planiranje

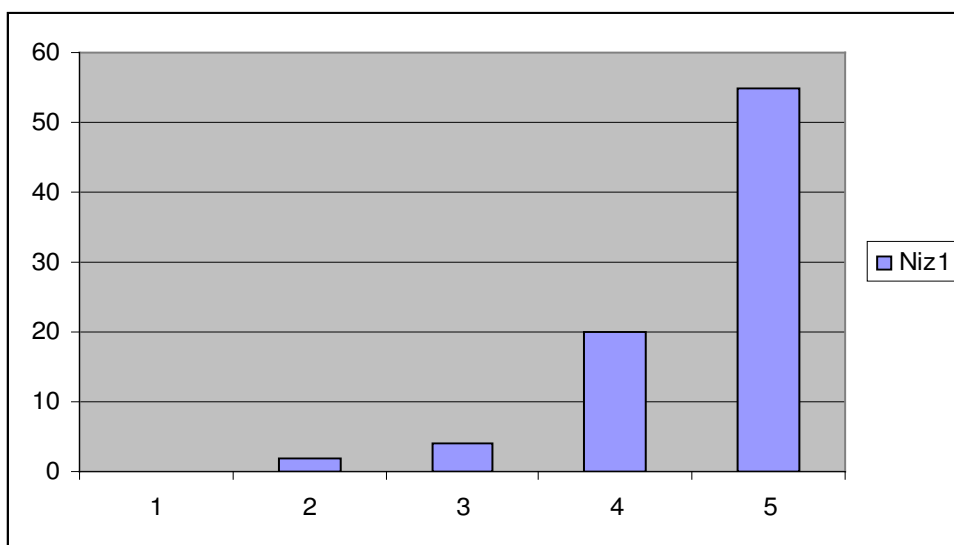
Slika 13: Mnenje anketirancev o področju načrtovanja in planiranja

1- področje nazaduje, 2- področje nazaduje do stagnira, 3- področje stagnira, 4- področje delno stagnira, delno napreduje, 5- področje napreduje

Na področju načrtovanja in planiranja v hortikulturi lahko iz slike 13 razberemo, da največ anketiranih (30) meni, da področje delno napreduje, delno stagnira. 25 anketiranih se je odločilo, da področje nazaduje do stagnira, 24 pa, da delno stagnira, delno napreduje.

nazaduje do stagnira (33). Za napredovanje območja se je odločilo 21 anketiranih. Nobeden izmed anketiranih pa ni menil, da področje napreduje.

4.1.6.5 Izobraževanje

Slika 14: Stanje na področju izobraževanja v hortikulturi
1- področje nazaduje, 2- področje nazaduje do stagnira, 3- področje stagnira, 4- področje delno stagnira, delno napreduje, 5- področje napreduje

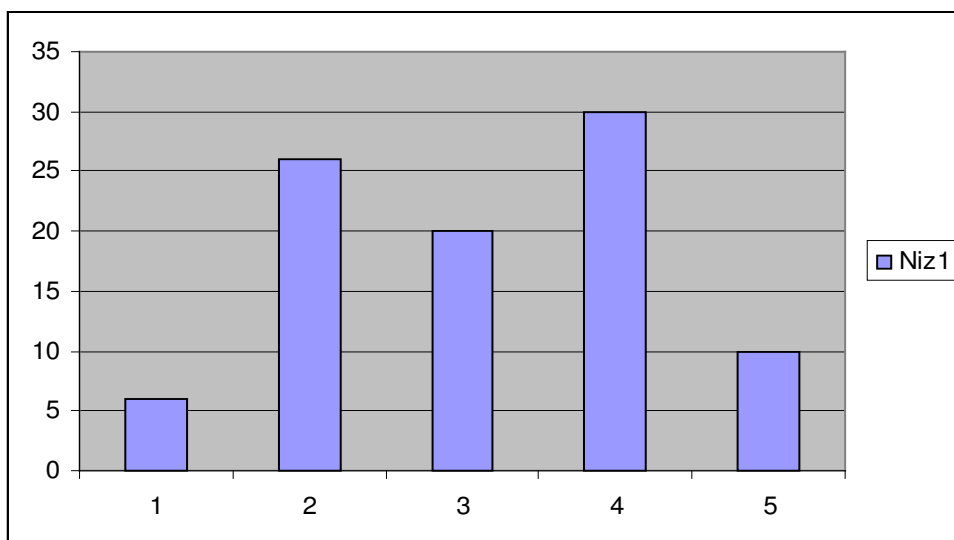
Slika 14 prikazuje, da se je 55 anketirancev odločilo, da področje izobraževanja napreduje, 20 jih je mnenja, da področje delno stagnira, delno napreduje. Nihče ni mnenja da področje nazaduje.

4.1.6.6 Vrtničkarstvo

Na področju vrtničkarstva v hortikulturi so rezultati ankete pokazali naslednje značilnosti:

- 30 anketiranih meni, da področje delno stagnira, delno napreduje,
- 26 anketiranih pa, da področje nazaduje do stagnira,
- 20 jih meni, da področje stagnira,
- 10 jih meni, da področje napreduje,
- eden meni, da področje nazaduje.

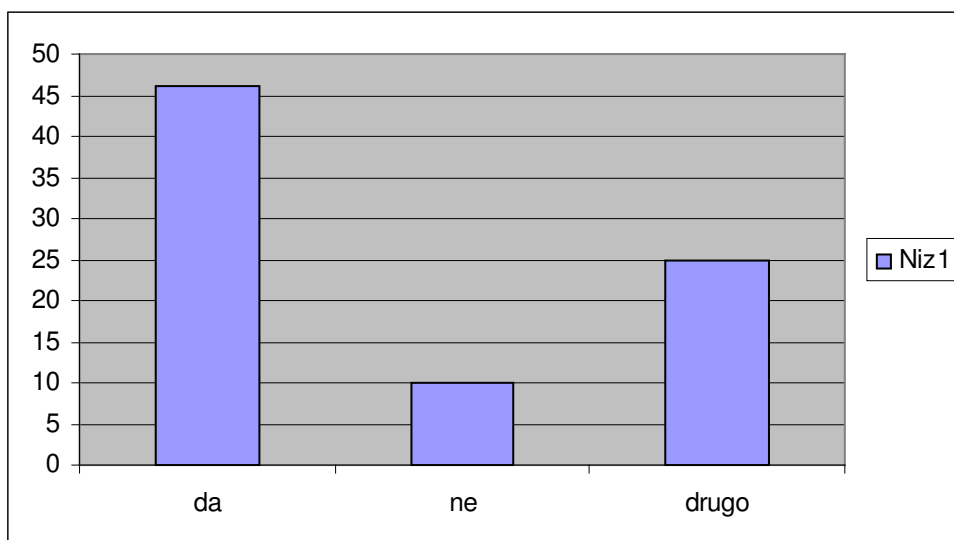
To lahko izberemo iz slike 15.

Slika 15: Stanje na področju vrtičkarstva
1- področje nazaduje, 2- področje nazaduje do stagnira, 3- področje stagnira, 4- področje delno stagnira, delno napreduje, 5- področje napreduje

4.1.7 Spremembe na področju hortikulture po vstopu v EU

7. vprašanje: Ali menite, da se je z vstopom v EU stanje na tem področju spremenilo?

Slika 16: Spremembe na področju hortikulture po vstopu v EU

Slika 16 prikazuje, da velika večina anketiranih (46) meni, da se je stanje na področju hortikulture po vstopu v EU spremenilo. 10 vprašanih meni, da na tem področju ni sprememb. Anketirani ugotavljajo naslednje:

- z vstopom v EU se je naša zakonodaja približala zakonodaji EU,

- odprti trg omogoča uvoz velikih količin rastlin, zato proizvodnja doma nazaduje,
- prenos trendov, načina bivanja, strmimo za višjimi cilji,
- proizvodnja zdrave hrane, integrirana in eko proizvodnja,
- uvajanje novih tehnologij, ki so okolju prijazne,
- nova vloga hortikulture v spreminjanju in ohranjanju krajine ...

4.1.8 Razlaga pojma kultura bivanja

8. vprašanje: Kakšna je vaša razlaga pojma kultura bivanja?

Anketirani pojem kultura bivanja razlagajo na naslednje načine:

- kultura bivanja pomeni in omogoča boljše počutje v bivalnih prostorih,
- pomeni urejenost okolja,
- kulturo bivanja izboljšamo z vnosom rastlin v bivalno okolje,
- urejenost zunanjih, notranji prostorov,
- odvisna je od več dejavnikov, je večplasten pojem ...

Največ anketiranih (12) meni, da kulturo bivanja izboljšamo z vnosom rastlin v bivalno okolje. Prav toliko jih meni, da pojem kultura bivanja pomeni urejenost okolja v katerem vivamo. Nekateri anketiranci na vprašanje niso odgovorili.

4.1.9 Vpliv področij v hortikulturi na kulturo bivanja in problematika stanja v kulturi bivanja

9. vprašanje: Označite z ena do pet (1 najmanj, 5 največ) vaše mnenje o možnostih vpliva področij v hortikulturi na kulturo bivanja in opišite problematiko stanja kulture bivanja ali zapišite kaj je potrebno za napredek področja.

Področje v hortikulturi	Področje vpliva na kulturo bivanja	Kaj je potrebno storiti
Proizvodnja rastlin	1 2 3 4 5	
Prodaja, trženje	1 2 3 4 5	
Oskrba rastlin	1 2 3 4 5	
Načrtovanje, planiranje	1 2 3 4 5	
Izobraževanje	1 2 3 4 5	
Vrtičkarstvo	1 2 3 4 5	

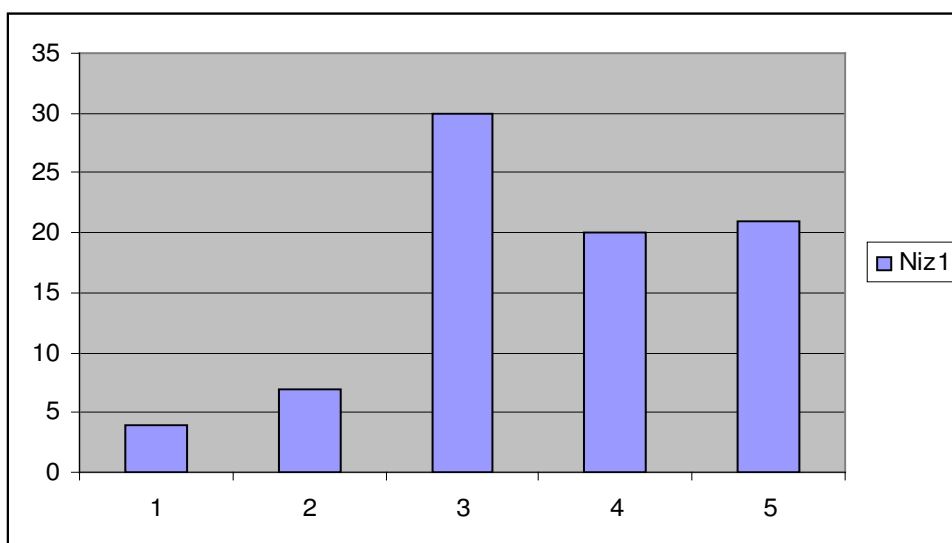
4.1.9.1 Proizvodnja rastlin

Anketirani si vpliv proizvodnje rastlin na pojem kultura bivanja razlagajo na naslednje načine:

- kulturo bivanja izboljšamo z vnosom rastlin v bivalno okolje, torej je potrebno izboljšati domačo proizvodnjo,
- proizvodnja kakovostnih rastlin, prilagajanje proizvodnje domačim potrebam,
- proizvodnja odpornih, avtohtonih rastlin,
- na potrošnike je potrebno vplivati z zgledom in jim nuditi praktično izobraževanje o uporabi rastlin ...

Največ anketiranih (24) meni, da proizvodnja rastlin vpliva na kulturo bivanja, saj jo izboljšamo z vnosom rastlin v bivalno okolje.

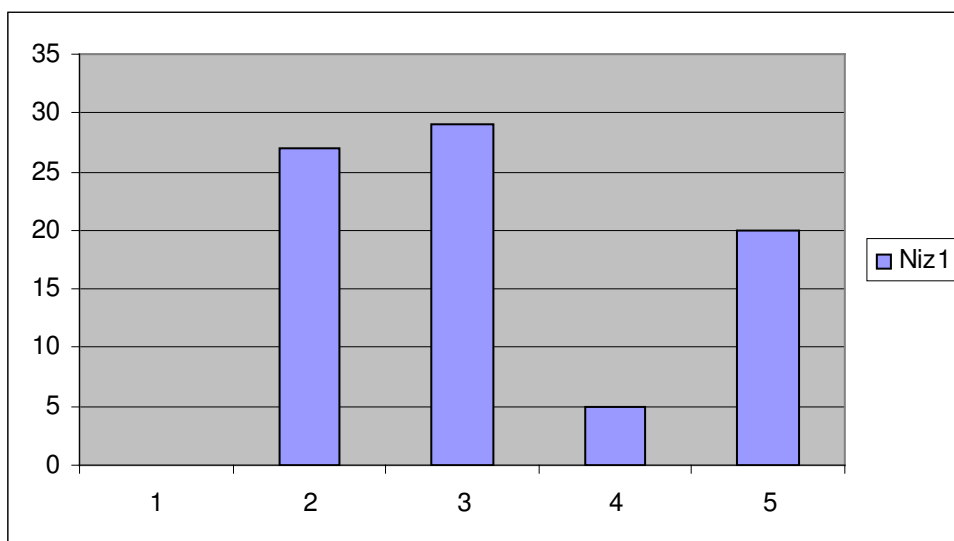
4.1.9.2 Prodaja, trženje

Slika 17: Vpliv področja prodaja, trženje na kulturo bivanja
(1 najmanj, 5 največ)

Slika 17 prikazuje, da večina anketiranih (30) meni, da področje prodaje, trženja v hortikulturi srednje vpliva na kulturo bivanja. 21 anketiranih pa meni, da je vpliv zelo močan .

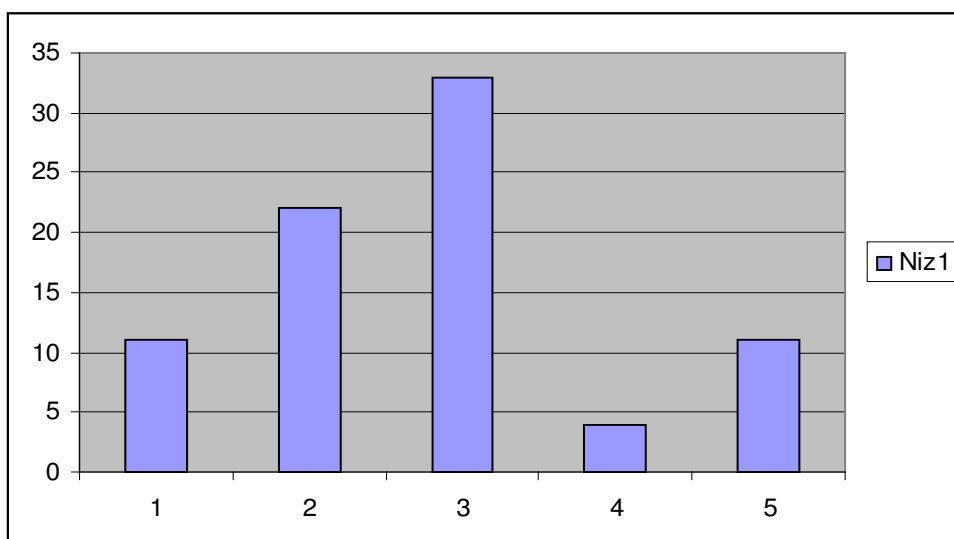
4.1.9.3 Oskrba rastlin

Slika 18: Vpliv področja oskrbe rastlin na kulturo bivanja
(1 najmanj, 5 največ)

S slike 17 je razvidno, da kar 29 anketirancev meni, da področje oskrbe rastlin srednje dobro vpliva na kulturo bivanja. Menijo tudi, da bi moral na tem področju večjo pozornost posvečati integrirani proizvodnji.

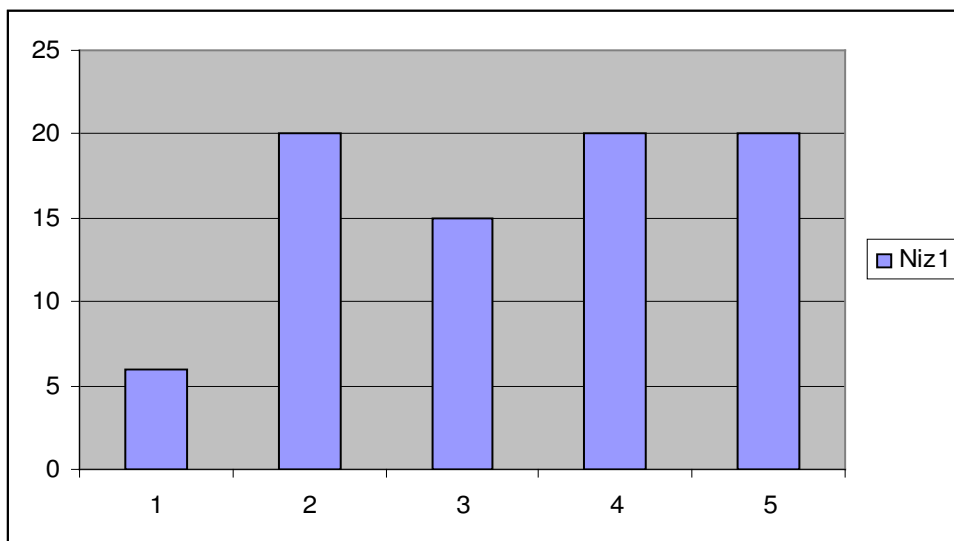
4.1.9.4 Načrtovanje, planiranje

Slika 19: Vpliv načrtovanja in planiranja na kulturo bivanja
(1 najmanj, 5 največ)

Slika 19 prikazuje, da večina anketirancev (33) meni, da področje načrtovanja, planiranja srednje dobro vpliva na kulturo bivanja. Samo 11 anketirancev meni, da področje zelo vpliva na kulturo bivanja. Prevladuje mnenje, da moramo zglede iskati v naravi sami.

4.1.9.5 Izobraževanje

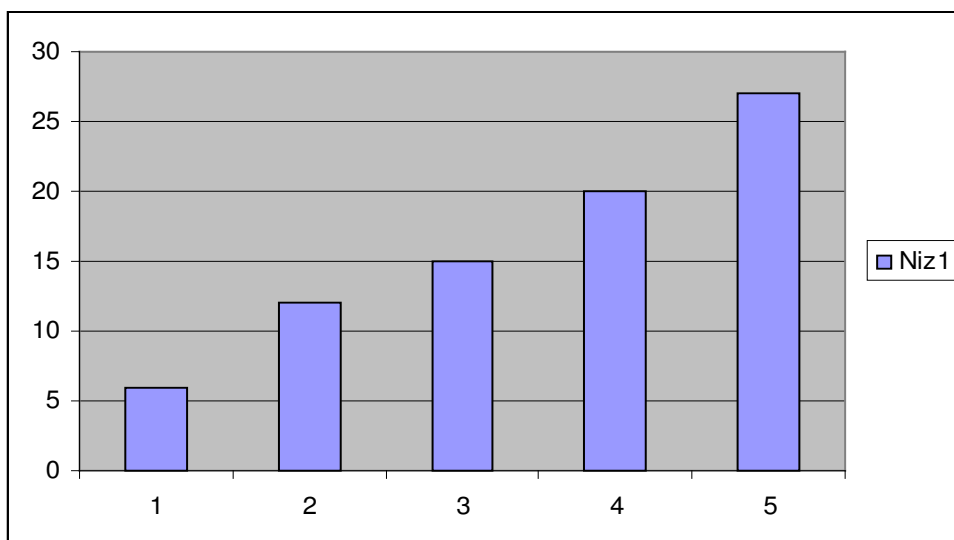

Slika 20: Vpliv izobraževanja na kulturo bivanja
(1 najmanj, 5 največ)

20 anketiranih poda mnenje da področje izobraževanja vpliva prav dobro, zelo dobro in zadostno na kulturo bivanja, kar je razvidno s slike 20. Večina poda mnenje, da je potrebno graditi na tem področju.

4.1.9.6 Vrtničkarstvo

27 anketirancev meni, da vrtničkarstvo zelo pomembno vpliva na kulturo bivanja. 6 jih meni, da ne vpliva. Večina jih meni, da je potrebno več površin za potrebe vrtničkarstva. Njihova mnenja prikazuje slika 21.

Slika 21: Kako vrtičkarstvo vpliva na kulturo bivanja
 (1 najmanj, 5 največ)

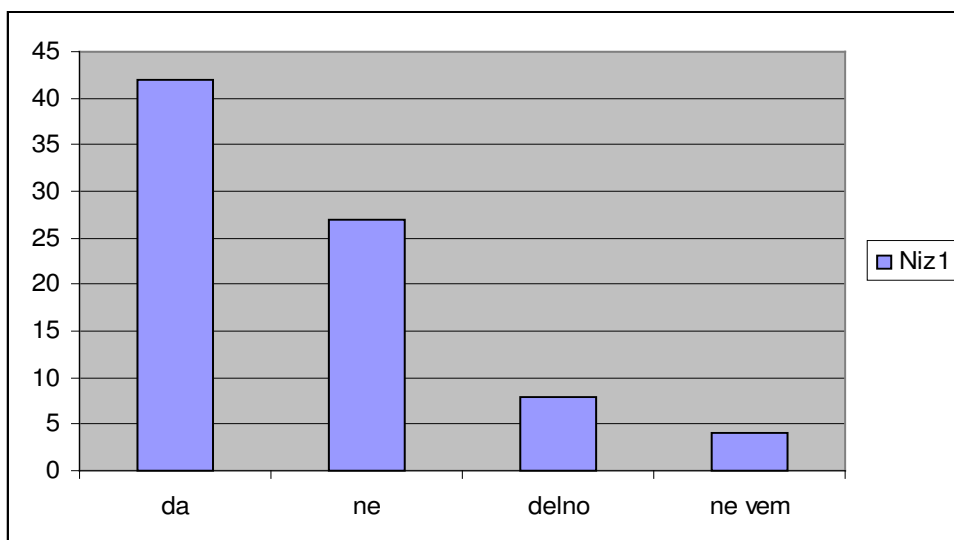
4.1.10 Povezanost hortikulturnih področij s turizmom

10. vprašanje: Ali so v kraju, kjer živite in delate, hortikulturna področja povezana s turizmom?

Proizvodnja rastlin	da	ne	delno	ne vem	
Prodaja, trženje	da	ne	delno	ne vem	
Oskrba rastlin	da	ne	delno	ne vem	
Načrtovanje, planiranje	da	ne	delno	ne vem	
Izobraževanje	da	ne	delno	ne vem	
Vrtičkarstvo	da	ne	delno	ne vem	

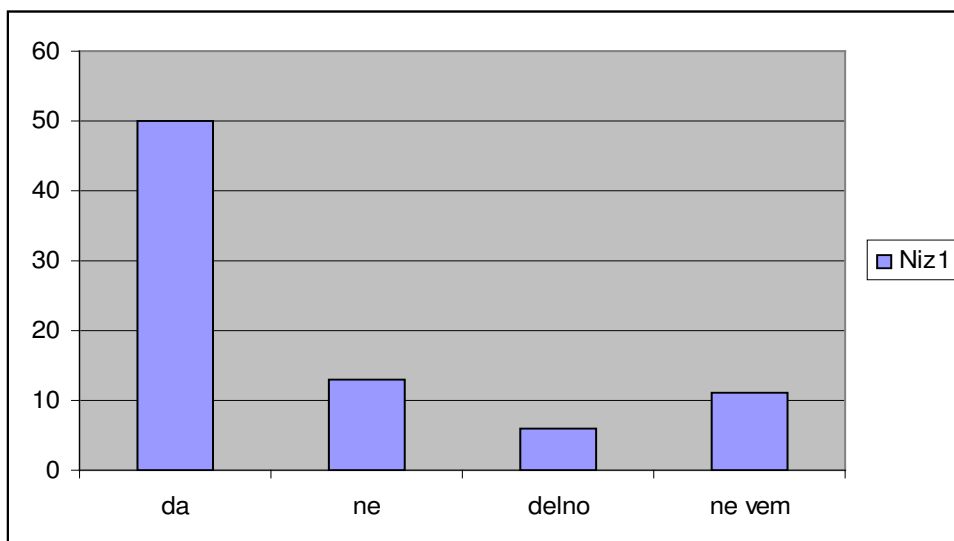
4.1.10.1 Proizvodnja rastlin

42 anketiranih je mnenja, da je proizvodnja rastlin povezana s turizmom, 27 anketiranih meni, da ni povezana, 8 jih meni da je delno povezana, 4 anketirani pa ne vedo. Mnogi menijo, da za to poskrbi v kraju njihovega bivanja priznan vrtnar. Njihova mnenja prikazuje slika 22.

Slika 22: Povezanost področja proizvodnje rastlin s turizmom

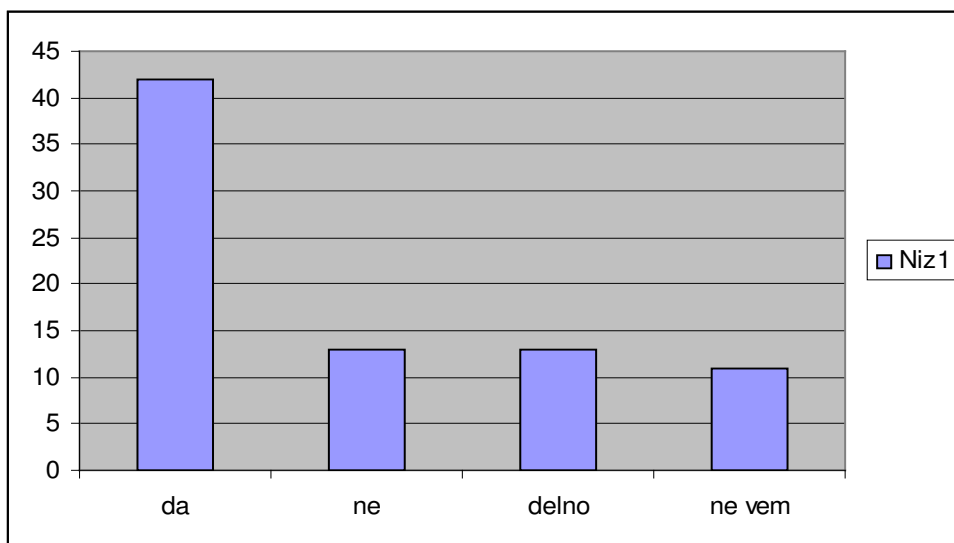
4.1.10.2 Prodaja, trženje

Slika 23: Vpliv prodaje, trženja v hortikulturi na turizem

Večina (50) anketiranih meni, da je področje prodaje, trženja v hortikulturi povezano s turizmom, 13 anketiranih meni, da te povezave s turizmom ni. Mnogi menijo, da bi lahko večjo pozornost namenili cvetličnim tržnicam.

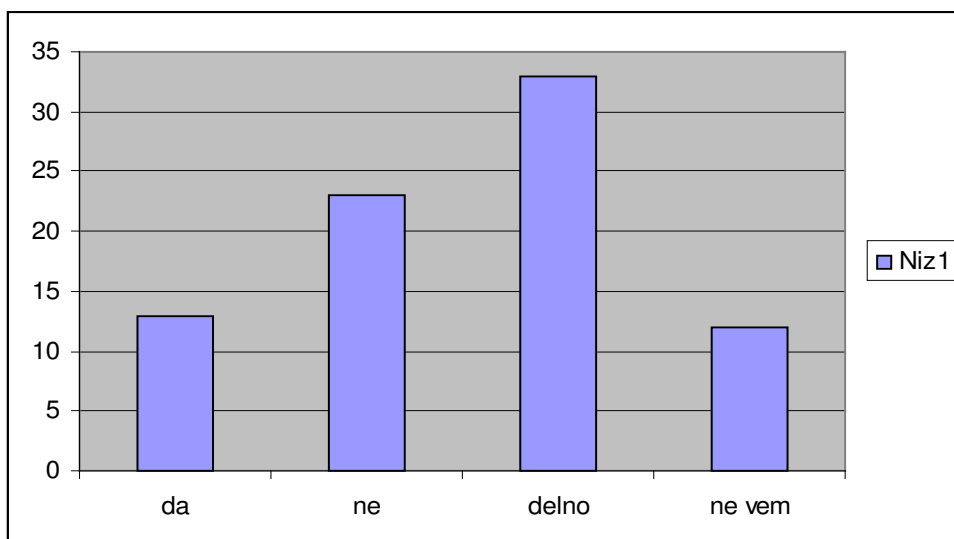
4.1.10.3 Oskrba rastlin

Slika 24: Vpliv področja oskrbe rastlin na turizem

Najmanj (11) vprašanih meni, da ne vedo, če je oskrba rastlin povezana s turizmom. Največji delež vprašanih (42) pa je mnenja, da je oskrba rastlin povezana s turizmom. Menijo, da je v ta namen potrebno poskrbeti za ureditev mestnih jeder. Poudarjajo pomen urejanja bivalnega prostora.

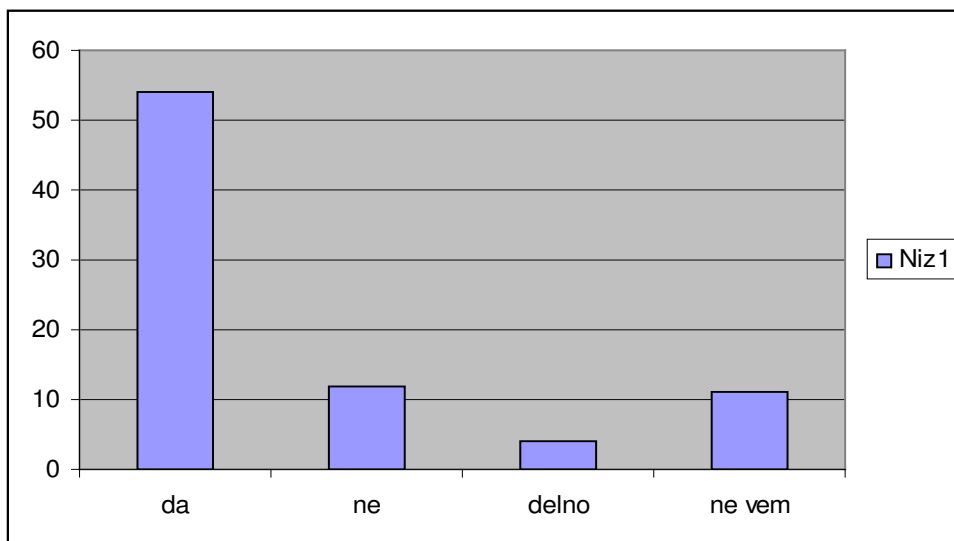
4.1.10.4 Načrtovanje, planiranje

Slika 25: Vpliv načrtovanja, planiranja na turizem

Slika 23 prikazuje, da le 13 vprašanih meni, da področje načrtovanja, planiranja vpliva na turizem. Največ anketiranih (33) se je odločila za možnost delno. Menijo, da je v ta namen potrebno poskrbeti za ureditev mestnih jeder. Poudarjajo pomen urejanja bivalnega prostora.

4.1.10.5 Izobraževanje

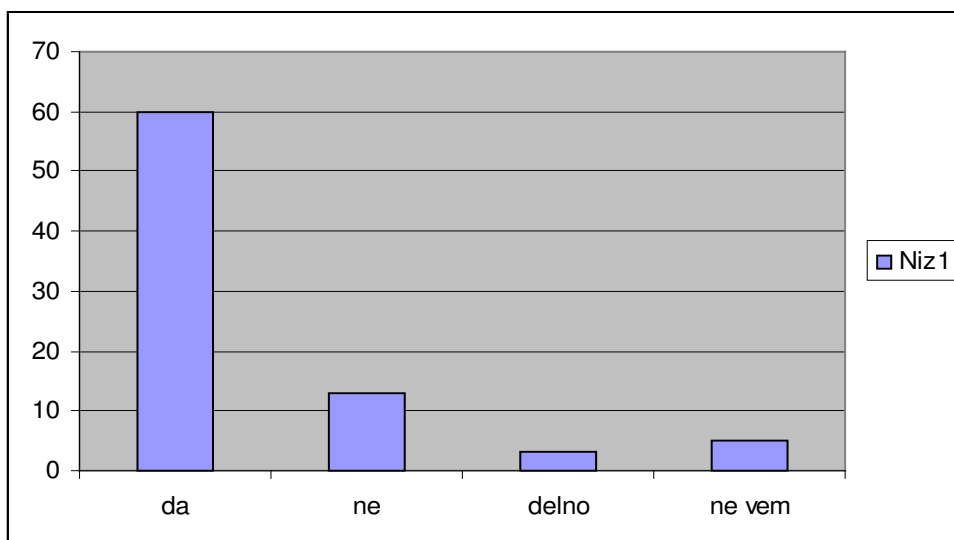

Slika 26: Vpliv izobraževanja v hortikulturi na turizem

Večina (54) je mnenja, da ima izobraževanje v hortikulturi vpliv na turizem. Poudarjajo pomen povezave izobraževanja in turizma.

4.1.10.6 Vrtničkarstvo

Iz slike 26 je razvidno, da 60 vprašanih meni, da ima vrtničkarstvo vpliv na turizem. 8 anketiranih ne ve ali ima to področje hortikulture vpliv na turizem. Menijo, da bi bilo potrebno urediti v ta namen več površin. Nekateri podajajo zgled urejenosti vrtničarskih naselij v Nemčiji, saj so vabljiva tudi za turiste. Navajajo kot primer dobre prakse urejenost vrtničarskega naselja v Munchnu. Eni pa menijo, da vrtničarska naselja niso primerna za okolico mest, saj tam pridelana hrana ni zdrava.

Slika 27: Vpliv vrtičkarstva na turizem

4.1.11 Primeri dobre in slabe prakse v hortikulturi

11. vprašanje: Navedite primere dobre in slabe prakse v hortikulturi.

Primeri dobre prakse:

- ohranjanje kulturne in zgodovinske dediščine,
- primeri ureditev vrtov, parkov, zelenih površin krajinskih arhitektov po Sloveniji,
- integrirana in eko proizvodnja ...

Primeri slabe prakse:

- slabo vzdrževane zelene površine v mestih, premalo zelenih površin,
- vnašanje tujih elementov v vrtove in druge zelene površine,
- slabo vzdrževani predeli ob Savinji ...

4.1.12 Primeri dobre in slabe prakse v hortikulturi v Savinjski regiji

12. vprašanje: Navedite primere dobre in slabe prakse v hortikulturi v Savinjski regiji.

Primeri dobre prakse:

- ohranjanje kulturne in zgodovinske dediščine, npr. Dvorec Šenek, zdraviliški parki,
- ponudba vrtnarij in njihova lepo urejena okolica, npr. praznik buč pri vrtnariji v Arclinu,
- ohranjanje hmeljišč ...

Primeri slabe prakse:

- slabo vzdrževane zelene površine v mestih, premalo zelenih površin,
- vnašanje tujih elementov v naš prostor, npr. prazniki tulipanov v Mozirskem gaju,
- avtocesta, speljana čez polja ...

4.1.13 Predlogi sprememb

13. vprašanje. Predlagajte, kaj bi se lahko spremenilo na naslednjih področjih tudi na območju Savinjske regije.

Anketirani so predlagali naslednje spremembe:

- proizvodnja rastlin – potrebno je povečati, izboljšati kakovost proizvodnje, razmnoževati avtohtone rastline,
- prodaja, trženje – izboljšati kakovost prodaje, promocije, izobraziti kader na tem področju,
- oskrba rastlin – izboljšati znanje o oskrbi, posvetiti večjo skrb oskrbi zelenih površin,
- načrtovanje, planiranje – večjo pozornost nameniti ljudem, ki zelene površine uporabljajo in njihovim potrebam, otroškim igriščem, počivališčem,
- izobraževanje – povečati osveščenost ljudi o pomenu zelenih površin, o bivalni kulturi,
- vrtičkarstvo – zagotoviti prostore za razvoj vrtičkarskih površin s predpisano in urejeno infrastrukturo,
- parki – obnoviti stare, načrtovati nove in jih prilagoditi sodobnemu času in potrebam,
- grajski parki – poskrbeti za urejeno lastništvo, iztrgati jih zobu pozabe in propada,
- drevoredi – ohranjanje starih drevoredov, preprečiti nestrokovno obrezovanje, zasajevanje odpornih vrst,
- rastline v mestu – z rastlinami ustvariti značilno podobo mesta, več zelenih površin,
- ozelenitev podeželja – ohraniti podobo podeželja, vnašanje avtohtonih rastlinskih vrst,
- ohranjanj kulturne dediščine – povečati zanimanje za obisk kulturnih spomenikov,
- cvetličarstvo- slediti razvoju v svetu, povečati ponudbo,
- drevesničarstvo – povečati število drevesnic, povezati manjše drevesnice med seboj,
- prepoznavnost regije – poudarjati značilnosti in oblikovati prepoznavno podobo.

4.1.14 Razlaga pojma pop kultura in terapevtska hortikultura

14. vprašanje: Kaj si razlagate pod pojmom pop hortikultura in terapevtska hortikultura?

Pop hortikultura: Kadar v hortikulturi uporabimo značilnosti pop kulture ali popularne kulture jo lahko označimo s tem izrazom. Večina anketiranih na to vprašanje ni odgovorila. Predlagana je uporaba pop art kulture.

Terapevtska hortikultura: Uporaba hortikulture v terapevtske namene. Večina anketiranih meni, da bi morali temu posvečati večjo pozornost.

4.1.15 Predlogi in mnenja

15. vprašanje: Vaši predlogi in mnenja.

Večina meni, da je potrebno večjo pozornost usmeriti na vzgojo posameznika.

5 RAZPRAVA IN SKLEPI

5.1 RAZPRAVA

V raziskovalni nalogi smo želele razjasniti pomen nekaterih pojmov, npr. hortikultura, področja hortikulture, kultura bivanja, terapevtska hortikultura... Zanimale so nas značilnosti hortikulturnih področij in možnosti nadaljnjega razvoja hortikulture na območju Savinjske regije. Pridobiti smo želele mnenje hortikulturnih strokovnjakov o stanju in spremembah v hortikulturi z vstopom države v Evropsko unijo. Ugotoviti smo želele primere dobre in primere slabe prakse, povezavo hortikulture s turizmom ter vpliv na kulturo bivanja.

5.1.1 Ovrednotenje hipotez

Preverile smo naslednje hipoteze:

1. Področja hortikulture so ljudem neznana.

Izmed ponujenih področij so anketiranci najpogosteje uvrstili v hortikulturo vinogradništvo, vrtnarstvo in sadjarstvo. Približno polovica jih vanjo ne uvršča pomologije, terapevtske hortikulture ter prodaje in trženja rastlin. Iz teh podatkov sklepamo, da mnogim ljudem, zaposlenim v hortikulturi, vsa področja hortikulture niso znana.

2. Nekatera hortikulturna področja stagnirajo. Najbolj hortikultura stagnira v smeri proizvodnje okrasnih rastlin in vrtnarstva.

V nasprotju z našimi predvidevanji anketiranci menijo, da proizvodnja okrasnih rastlin stagnira do delno stagnira, delno napreduje. Stagniranje v vrtnarstvu je potrjeno. Presenetilo nas je opažanje stagnacije področja načrtovanja in planiranja. Edino področje, kjer je opazno izraženo napredovanje, je izobraževanje.

3. Na področju kulture bivanja lahko dosežemo velike spremembe.

Spremembe v hortikulturi so se že zgodile z vstopom Slovenije v Evropsko unijo (prilagajanje evropski zakonodaji in poenotenje, odprtost trga, večja pestrost izbora rastlin, cenejši uvoz in zato manjša proizvodnja na domačem tržišču...) in te spremembe še vedno potekajo. Kakovostne izboljšave posameznih hortikulturnih področij pozitivno vplivajo na kulturo bivanja. Z izboljšanjem kulture bivanja lahko pripomoremo tudi k večji povezanosti hortikulture s turizmom.

4. Hortikultura in turizem sta premalo povezana.

Posamezna področja so s turizmom povezana. Neposredna povezava je najvidnejša pri oskrbi rastlin. Povezave med izobraževanjem v hortikulturi in turizmom anketiranci ne vidijo. Menimo, da med vsemi hortikulturnimi področji in turizmom obstaja vsaj posredna povezava, vendar se v praksi premalo odraža. Mnenja o povezavi so zato deljena pri mnogih področjih.

5. Obstajajo primeri dobre in slabe prakse.

Strokovnjaki različnih hortikulturnih področij najbolj poznajo svoje strokovno področje, zato najbolj vedo, kateri so primeri dobre in slabe prakse. Primeri dobre in slabe prakse obstajajo in so navedeni kot neposredni primeri ali kot način dobrega ali slabega ravnanja.

5.2 SKLEPI

Strokovno in širšo javnost je potrebno bolj izobraziti o hortikulturnih področjih, ker njihov razvoj vpliva tako na strokovnost in zaposlitvene možnosti kot na kulturo bivanja in s tem na dobro počutje vseh nas. Prav tako se moramo zavedati posredne in neposredne povezave hortikulturnih področij s turizmom, kjer se kaže zaskrbljujoč odnos širše javnosti do vrtnarstva in načrtovanja ter planiranja. Odgovornost napredka teh področij ne leži izključno le na stroki, temveč na vseh nas.

6 VIRI

Breznikar U., Moškon B., 2000. Okoljska vzgoja na razredni stopnji. Diplomsko delo,

Careers in Horticulture. (4.1. 2006).

<http://www.landfood.unimelb.edu.au/courses/horticulture.html> (23.11.2005).

Čelik M., 2004. Preporod za trge in ulice. Trajekt. Zavod za prostorsko kulturo.(10.1. 2006).

<http://www.trajekt.org/?id=328&tid=3> (10.1. 2006)

Česen K., 2002. Nakupne navade potrošnikov. Ljubljana. Diplomsko delo. Univerza v Ljubljani, ekonomska fakuleta, str.

Dvorec Trebnik, 2006a. Nacionalno turistično združenje. (1.3.2006)

<http://www.ntz-nta.si/default.asp?id=4435> (1.3.2006)

Drevesničarstvo, 2006. Katalog znan za predmet Drevesničarstvo – izbirni predmet za poklic vrtnarski tehnik. Ljubljana, Ministrstvo za šolstvo in šport. (1.3.2006).

http://portal.mss.edus.si/msswww/programi2005/programi/Ssi/vrt_teh/KZ_drevesni.htm

Dvorec Trebnik, 2006b. Ogledne točke dvorca Trebnik.

http://www.trebnik.com/ogledne_tocke.php

GILP96

<http://www.eionet.eu.int/gemet/concept?cp=4651&langcode=sl>

Glavnik F., 2006. Zdravju naproti. Šenek. (4.1. 2006).

http://med.over.net/za_bolnike/zdravo_zivljenje/clanki/izleti/zdravju_naproti.php (4.1. 2006).

Glossary of archaeological terms , Horticulture. (4.1. 2006).

<http://www.smu.edu/anthro/collections/glossary2.html> (21.3.2001).

Glossary: definitions of garden history terms, Horticulture. (4.1. 2006).

<http://www.gardenvisit.com/glossary/glossary.htm> (4.1. 2006)

Horticulture, from Wikipedia. (4.1. 2006).

<http://en.wikipedia.org/wiki/Horticulture> (15.12. 2005).

Hahonina K., 2004. Vrtničarji, slovenski zaščitni znak. Mladina, 23/06.

http://www.mladina.si/tehdnik/200423/clanek/nar--fenomen-ksenja_hahonina/

Hortikultura. Šola, slovarček. Minet. (10.1. 2006).

<http://www.minet.si/sola/slovarcek.php?id=1486§ion=3> (10.1. 2006).

Hladnik J., 2004. Predgovor v zborniku V: Krajinska arhitektura med danes in jutri. 10. strokovna konferenca DKAS. Ljubljana, oktober 2004. Hladnik J., Simoneti M., Kučan A., Strgar A., (ur.). Ljubljana.

Izpitni katalog, 2006. Izobraževalni program kmetijski tehnik. Izpitna enota: Sadjarstvo in vinogradništvo. Ljubljana, Ministrstvo za šolstvo in šport. (10.1. 2006).
http://portal.mss.edus.si/msswww/programi2003/programi/Ssi/kmet_teh/IK_sad-vino.htm
(10.1. 2006).

Jerala I., 2001. Predgovor v zborniku. V: Etika urejanja prostora. 8. redna konferenca DKAS Rogaška Slatina, oktober 2001. Jerala I., Dešnik S., Dolinar J., (ur.). Rogaška Slatina.

Klančnik B., Krivec M., Rode J., Bavec M., 2001. Kmetijstvo. V: Regionalni razvojni program savinjske statistične regije. Celje, Regionalna razvojna agencija: 19-26.

Krüger U., 1977. Zelenje v stanovanju. Ljubljana, DZS: 143.

Lah A., 2002. Okoljski pojavi in pojmi. Okoljsko izrazje v Slovenskem in tujih jezikih z vsebinskimi pojasnili. Ljubljana, svet za varstvo okolja RS: 207.
<http://www.gov.si/svo/pdf/knj08.pdf> (10.1. 2006).

Marušič J., 2004. Instrumenti za uveljavljanje varstvo zunaj varovanih območij. Krajina in prostorski razvoj Slovenije. Zasnova, raziskovalni projekt v okviru CRP Urejanje prostora. (10.1. 2006).
http://www.gov.si/upr/doc/Prostor2020/Zbirka2020/04_SistemKrajine/4_1_KrajinaZasnova.pdf (10.1. 2006).

Mastnak M., 2002. Kultura drevesa. Vrtnar, 9, 1: 16.

Matjašič M., Grašič M., Vinogradništvo in sadjarstvo. Maribor, Muzej narodne osvoboditve Maribor (10.1. 2006).
<http://www.muzejno-mb.si/vinogrado.htm> (10.1. 2006).

Okolju prijazna arhitektura. (15.12. 2005).
<http://www.eionet.eu.int/gemet/concept?cp=2772&langcode=sl> (15.12. 2005).

Pavšer, N., 1998. Izobraževanje kot spoznavanje in kot šola življenja. V A. Lah (Ur.), Narava in okolje: varstvo in razvoj (str. 72-74). Ljubljana: Svet za varstvo okolja Republike Slovenije.

Simoneti M., 2004. Vrt je v mestu doma. Trajekt. Zavod za prostorsko kulturo (10.1. 2006).
<http://www.trajekt.org/?tid=1&id=202> (10.1. 2006).

Simoneti M., 2006. Prezrta vloga odprtega prostora ob novi večstanovanjski gradnji.

Večer, 2.2. 2006, Arhitekturna beseda.

Stopar Metelko J., 2002. Sobne rastline za okras in družbo. Ljubljana, Kmečki glas:86.

Stopar Metelko J., 2004. Oblikovanje s cvetjem. Ljubljana, Tehniška založba Slovenije:
160.

Šiftar A., 2005. Priprava rastišča in izbor sadik za drevorede. Vrtnar, 14, 10: 11.

Štampar F., Program hortikulture, BTF Ljubljana, SICRIS 2004.

Trženje, 2006. Wikipedija, prosta enciklopedija. (7. 1. 2006).
<http://baza.svarog.org/predmet/ekonomija/trzenje.html> (7. 1. 2006).

Turizem – razvojna možnost podeželja. Državni svet Republike Slovenije. Turistična zveza Slovenije. Posvet -27.10.1999.

Vrtičkarstvo. Abecedni seznam gesel. Ljubljana, Zveza geografskih drušev Slovenije.
(4.1.2006).
<http://www.zrc-sazu.si/ZGDS/5-6-2001.htm> (4.1.2006).

Vrtnarstvo. Wikipedija, prosta enciklopedija. (3. 1. 2006).
<http://sl.wikipedia.org/wiki/Vrtnarstvo> (19. 2. 2003).

Vrtnarstvo, 2001. Abecedni seznam vseh gesel. Zveza geografskih društev Slovenije. (3. 1. 2006).
<http://www.zrc-sazu.si/ZGDS/5-6-2001.htm> (3. 1. 2006).

Zakon o ohranjanju narave. Uradni list RS št. 56-2655/1999

Zdraviliški park, 2006. Naravna dediščina in znamenitosti. (4.1.2006).
<http://www.dobrna.si/portal/> (4.1.2006).

Žnidarič H., 2006. Kmetijstvo, predstavitev področja. Ljubljana, CPI. (10.1.2006).
http://www.cpi.si/ucitelji/strokovna_podrocjaizobrazevalni_programi/kmetijstvo.aspx
(10.1.2006).

PRILOGE

PRILOGA 1

ANKETA: MOŽNOSTI RAZVOJA HORTIKULTURE

Pozdravljeni! Pred vami je anketa, s katero želimo ugotoviti stanje na področjih hortikulture in možnosti njihovega nadaljnega razvoja.

Podatke potrebujemo za potrebe raziskovalne naloge na Vrtnarski šoli Celje. Za pripravljenost in sodelovanje se vam iskreno zahvaljujemo.

5. Kraj bivanja?
6. V katerem kraju ste zaposleni (se šolate)
7. Poklic
8. Izobrazba
9. Označite področja, ki bi jih uvrstili v hortikulturo? Dodajte svoje predloge.

• kultura vzgoje in uporabe cvetja	• pomologija
• vinogradništvo	• drevesničarstvo
• krajinska arhitektura	• cvetličarstvo
• vrtnarstvo	• sadjarstvo
• vzgoja in oskrba rastlin	• terapevtska hortikultura
• prodaja in trženje rastlin	• vrtičkarstvo
•	•

10. Označite vaše mnenje o stanju hortikulture in možnostih nadaljnega razvoja na naslednjih področjih:

Področje v hortikulturi	Stanje
Proizvodnja rastlin	1 2 3 4 5
Prodaja, trženje	1 2 3 4 5
Oskrba rastlin	1 2 3 4 5
Načrtovanje, planiranje	1 2 3 4 5
Izobraževanje	1 2 3 4 5
Vrtičkarstvo	1 2 3 4 5

- 1 – področje **nazaduje**
2 – področje nazaduje do stagnira
3 – področje **stagnira**
4 – področje delno stagnira, delno napreduje
5 – področje **napreduje**

11. Ali menite, da se je z vstopom v EU stanje na tem področju spremenilo?
 Obrazložite.

a. da	b. ne	c. drugo
-------	-------	----------

Obrazložitev mnenja:

.....

12. Kakšna je vaša razlaga pojma 'kultura bivanja'?
 Razlaga:

.....

13. Označite z 1 do 5 (1 najmanj, 5 največ) vaše mnenje o možnostih vpliva področij v hortikulturi na kulturo bivanja in opišite problematiko stanja kulture bivanja ali zapišite kaj je pomembno za napredek področja:

Področje v hortikulturi	Področje vpliva na kulturo bivanja	Kaj je potrebno storiti
Proizvodnja rastlin	1 2 3 4 5	
Prodaja, trženje	1 2 3 4 5	
Oskrba rastlin	1 2 3 4 5	
Načrtovanje, planiranje	1 2 3 4 5	
Izobraževanje	1 2 3 4 5	
Vrtičkarstvo	1 2 3 4 5	

14. Ali so v kraju kjer živite in delate hortikultura področja povezana s turizmom?
 Podajte primer povezave.

Področje v hortikulturi	Mnenje – povezanost s turizmom				Primer, kako
	da	ne	delno	ne vem	
Proizvodnja rastlin	da	ne	delno	ne vem	
Prodaja, trženje	da	ne	delno	ne vem	
Oskrba rastlin	da	ne	delno	ne vem	
Načrtovanje, planiranje	da	ne	delno	ne vem	
Izobraževanje	da	ne	delno	ne vem	
Vrtičkarstvo	da	ne	delno	ne vem	

15. Navedite primere dobre in slabe prakse v hortikulturi?

DOBRA PRAKSA:

Slaba praksa:

16. Navedite primere dobre in slabe prakse v hortikulturi v Savinjski regiji?

DOBRA PRAKSA:

Slaba praksa:

17. Predlagajte, kaj bi se lahko spremenilo na naslednjih področjih, tudi na območju Savinjske regije.

Področje v hortikulturi	Predlog sprememb
Proizvodnja rastlin	
Prodaja, trženje	
Oskrba rastlin	
Načrtovanje, planiranje	
Izobraževanje	
Vrtičkarstvo	
Parki	
Grajski parki	
Drevoredi	
Rastline v mestu	
Ozelenitev podeželja	
Ohranjanje kulturne dediščine	
Cvetličarstvo	
Drevesničarstvo	
Prepoznavnost regije	

18. Kaj si razlagate pod pojmom pop hortikultura in terapevtska hortikultura?
- pop hortikultura: razlaga:.....
mnenje:.....
- terapevtska hortikultura: razlaga:.....
mnenje:.....
19. Splošni predlogi in mnenja:

Avtorji raziskovalne naloge:

Dijakinje 5.advt razreda: Metka Tomplak, Karmen Stropnik, Jerneja Mastnak

Mentorici: Mojca Sodin, univ.dipl. inž. agronomije, Barbara Pajk, univ.dipl. inž. kmetijstva

